

Беларусь Спартыўная

СПЕЦЫЯЛЬНЫ ПРАЕКТ «НОВАГА ЧАСУ»

novychas.by

9 АЛЯКСЕЙ
КАЛЮЖНЫ:
АД ПРАГНОЗАЎ
УСТРЫМАЮСЯ —
ЗАНАДТА ШМАТ
У ЗАДАЧЫ НЕВЯДОМЫХ

14-15 АЛІМПІЯДА.
АДВАРОТНЫ
АДЛІК

Глядзім на Рыгу, а бачым...

Сяргей КАЙКО

Цягам бліжэйшых двух тыдняў у Латвіі не будзе падзеі больш яскравай і значнай, чым 84-ы чэмпіят свету, які пачынаецца якраз 21 траўня. У элітным дывізіёне — 16 мацнейшых хакейных зборных планеты. Канада, ЗША, Расія, Фінляндыя, Швецыя, Чэхія, Германія, Швейцарыя, Славакія, Данія, Вялікабрытанія, Латвія, Італія, Нарвегія, Казахстан... І Беларусь.

У іх матчах будуць трашчаць барты, чубы, будуць ламацца клюшкі, а можа, нават і косці. Заўзятары розных краін збіраюцца правесці гэтыя дні, не адыходзячы ад тэлевізараў, каб нічога не прапусціць. Каб не страціць ні адну эмоцыю, не праглядзець ні адзін небяспечны момант ля чужых брам.

Замежных глядачоў зразумець лёгка. У іх унутры абсалютная гармонія, падагрэтая спрадвечнымі заўзятарскімі прадчуваннямі і салодкімі трывогамі. Іх зборная — гэта тое, што яны лёгка атаясамліваюць са сваёй радзімай. Іх хакеісты — гэта хлопцы, у якіх яны ясна бачаць саміх сябе. Перажываць за іх, зычыць ім удачы і поспеху — гэта ў чалавечай прыродзе. На тым спорт стаіць ужо шмат стагоддзяў і будзе стаяць надалей.

З беларускімі заўзятарамі — намі з вамі — сёння нашмат складаней. У нас гармоніі няма, а душа — нібыта на разрыў. Бо такі ён, сучасны айчынны хакей — ці не самы праўладны від спорту ў краіне, глыбока стыгмазаваны апошнімі палітычнымі падзеямі. Тымі самымі, што дапамаглі нават самым памяркоўным беларусам канчаткова вызначыцца са сваім стаўленнем да ўлад.

Раней было неяк прасцей: пры ўсіх відавочных прыкметах аўтакратыі прастора для яднання заставалася. І дамашні чэмпіят свету-2014 прайшоў у Мінску ў цёплай атмасферы, і на іншых турнірах за зборную заўззелі шчыра, і на замежных матчах нават збіраліся фанаты з бел-чырвона-белымі сцягамі. Хакеісты іх не цураліся, дзякавалі за падтрымку. Адміністрацыя маўкліва заплюшчвала на гэта вочы, а каментатары дзяржаўнага ТБ кожны раз набіралі ў рот вады, калі БЧБ-кластар на

Фота www.hockey.by

трыбунах раптам трапляў у кадр падчас жывой трансляцыі.

Але так было толькі да мінулага лета, якое змяніла ўсё.

Калі вы сёння завітаеце ў Фэйсбук ці адкрыеце каментары пад хакейнымі артыкуламі на спартыўных парталах, то наўрад ці знойдзеце там уцямноў эмпатыю да бягучых вынікаў айчынных майстроў клюшкі і шайбы. Выключэнні здараюцца, аднак хутчэй толькі пацвярджаюць правілы — як у выпадку з беларускімі юнакамі, якія сенсацыйна ўвайшлі ў топ-8 на нядаўнім чэмпіянаце свету сярод 18-гад. За гэтых хлопцаў на радзіме

непрыхавана заўззелі, бо ні ў чым дрэнным не запыркмечаная маладосць заўсёды выклікае сімпатыю — простую, чалавечую, якая па-за межамі грамадскіх дыскурсаў і кантэкстаў.

Да дарослага хакея рахункі прынцыпова іншыя. Бо праз вядомыя — драматычныя, а месцамі і трагічныя — эксцэсы ў шырокім грамадстве надта ж змяніліся светапоглядныя акцэнтны і маральныя ацэнкі. І, напрыклад, той жа Дзмітрый Баскаў у масавай свядомасці цяпер не толькі кіраўнік нацыянальнай федэрацыі, але і асоба, якую падазраюць у датычнасці да

смерці мастака-пратэстоўца Рамана Бандарэнкі. Іякога, дарэчы, зрабілі неўязным у Латвію — і на ЧС ён проста фізічна не можа паехаць. Міхаіл Захараў цяпер таксама не толькі галоўны трэнер зборнай — ён яшчэ і чалавек, шчыльна набліжаны да Аляксандра Лукашэнкі, з якім, былі часы, нават разам збіраў кавуны на галоўных агародах краіны. Дый самі гульцы, што казаць, занадта падкрэслена яшчэ мінулым летам схавалі галаву ў пясок, каб цяпер у іх бок кучна ляцелі заўзятарскія флюіды.

Дый сам чэмпіятат нясе вядомае адценне — і беларускі бок на гэтым свяце нібыта ў ролі адрнутых. Праз тыя самыя гвалт, рэпрэсіі і іншае дзяржаўнае цемрашальства турнір са скандалам забралі ў Мінска, як у кепскага гаспадара, які запляміў сябе. І з гэтым адчуваннем гульцы каманды Захарава будуць кожны раз выходзіць на латвійскі лёд. І з гэтым усведамленнем мы будзем назіраць — і за імі, і за іх супернікамі.

Нарэшце, і хакей наш хвалены зараз увогуле ў незайдросным становішчы. Гэта раней, у ліхія 90-я, якімі нас працягваюць страшыць, беларусы гулялі на Алімпіядзе, дзе крушылі немцаў ды французцаў і заскоквалі ў васьмёрку лепшых каманд. Гэта крыху пазней, у 2002-м, нашы хлопцы агаломшылі свет, выйшаўшы ў паўфінал у Солт-

Аналагічна і з чэмпіянатамі свету, дзе беларускія матывы пачуць усё цяжэй і цяжэй. Апошні раз нашы хакеісты грывнулі і мелі розгалас у 2015-м у Чэхіі, калі пераадолелі групавы раўнд, надраўшы вядомае месца самім амерыканцам. У чвэрцьфінале, праўда, ужо самі гэтае месца бездапаможна прыкрывалі — атрымалі 0:9 ад канадцаў, але ж вынікавае сёмае месца спісала ўсе сітуацыйныя слабасці.

Цяпер тыя часы — нібыта ў марыве. Вады ўцякло шмат, і гэтая вада быццам падмыла гліняныя муры беларускага хакея. І зборная ўжо не тое што не замахваецца на мацнейшых, а ходзіць у андэрдогах і нават вылятае з элітнага ў другі дывізіён пад здэклівае шматгалоссе ўласных заўзятараў.

У адрозненне ад Славеніі, хакейных школ у Беларусі дастаткова. Дастаткова — каб ствараць бачнасць развіцця. І крытычна мала, каб з ўсёй іх працы мець адчувальны плён для нацыянальнай зборнай. Таму замест дзіцяча-юнацкага канвеера хакейных чыноўнікаў прывычаліся ўключаць іншыя — міграцыйныя. І раздаваць налева-направа беларускія пашпарты рознага кшталту замежнікам. І не толькі расіянам, як раней, але і заакіянскім «суайчыннікам». І беларускія заўзятары толькі і паспяваюць вывучаць прызвішчы новых беларусаў — Бэйлен, Плат, Парэ, Тэйлар, Прынс...

Да дарослага хакея рахункі прынцыпова іншыя. Бо праз вядомыя — драматычныя і трагічныя — эксцэсы ў шырокім грамадстве надта ж змяніліся светапоглядныя акцэнтны і маральныя ацэнкі

Лэйк-Сіці. Удзел у Гульнях быў для беларускай хакейнай зборнай задачай-мінімум, якую яны вырашалі без шпаргалак і з заплюшчанымі вачыма.

Аднак час мінуў, і тыя, каго білі мы, цяпер б'юць нас. Класіка жанру: у Беларусі панабудававалі хакейных палацаў, панапрымалі праграм развіцця, змарнавалі дзясяткі мільёнаў долараў, каб «стратэгічны» від спорту ўзрос і стаў ледзьве не візітоўкай «моцнай і квітнеючай» Беларусі. Не ўзрос і не ўстаў. Бо іншыя рухаліся хутчэй і разумней, і вось ужо тыя ж немцы падымаюцца на алімпійскі п'едэстал, а беларусы больш за дзесяць гадоў наогул не могуць паехаць на Гульні. І прайграюць кваліфікацыю пазаштатнай Славеніі, дзе на ўсю невялічкую краіну паўтары дзіцячыя хакейныя школы.

Для чаго тое робіцца — стары сакрэт палішынэля. Бо недзе на версе ад зборнай традыцыйна чакаюць прарыву на ЧС, і калі аб'ектыўных перадумоў для таго не існуе, то іх трэба стварыць штучна. Інакш можна пазбавіцца пасады.

Сёння, без сумневаў, прарыву чакаюць з асаблівым нецярпеннем — таму што такая міжнародная абстаноўка склалася вакол нашай абложанай крэпасці. І, кажучы, галоўны трэнер Захараў ужо абвясціў, што павядзе каманду ледзьве не да медалёў чэмпіянату...

Ну, паглядзім, што з таго атрымаецца. Заўзець ці не — асабістая справа кожнага. Але ж тэлевізар гэтымі днямі ўсё ж уключаць вярта. Спорт здаўна быў аддушнай людзей — беларусам сёння аддушны дакладна не зашкодзіць.

Беларусы едуць на ЧС... за медалямі

Сяргей МАЛЫШКА

Першы за два апошнія гады і 85-ы ў гісторыі хакейны чэмпіянат свету будзе ўнікальным з шэрагу прычын.

Тут вам і пазбаўленне Беларусі права арганізацыі турніру, і адсутнасць гледачоў на трыбунах (афіцыйна пакуль не абвешчана, але да гэтага ідзе), і абедзве арэны за сто метраў адна ад адной, і эксклюзіўны рэгламент, і як ніколі познія тэрміны правядзення, якія закранаюць самую нехакейную пару года. У любым выпадку, нас чакае нешта асаблівае, і сачыць за тым, што адбываецца будзе вельмі цікава.

Чэмпіянат свету-2021

- Рыга (Латвія)
- ГРУПА «А»**
- РАСІЯ
- ШВЕЦЫЯ
- ЧЭХІЯ
- ШВЕЙЦАРЫЯ
- СЛАВАКІЯ
- ДАНІЯ
- БЕЛАРУСЬ
- ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ
- ГРУПА «В»**
- КАНАДА
- ФІНЛЯНДЫЯ
- ЗША
- GERMANY
- ЛАТВІЯ
- НАРВЕГІЯ
- ІТАЛІЯ
- КАЗАХСТАН

МАТЧЫ ЗБОРНАЙ БЕЛАРУСІ: 21.05. Беларусь — Славакія, 23.05. Швецыя — Беларусь, 24.05. Чэхія — Беларусь, 26.05. Беларусь — Вялікабрытанія, 28.05. Данія — Беларусь, 30.05. Беларусь — Швейцарыя, 01.06. Расія — Беларусь.

Чвэрцьфіналы пройдуць 3 чэрвеня, паўфіналы — 5 чэрвеня, матч за 3-е месца і фінал — 6 чэрвеня.

Дзякуй, COVID-19

Фармат папярэдняй стадыі ЧС нязменны з 2012 года: у абедзвюх групх кожны гуляе з кожным, у плэй-оф выходзяць па чатыры лепшыя каманды, якія фармуюць чвэрцьфінальныя пары крыж — накрыв (A1 — B4, A2 — B3, B1 — A4, B2 — A3). Астатняя васьмёрка пакуе валізкі і адпраўляецца па дамах. Але калі раней аўтсайдэры абодвух актэтаў развіталіся з элітай, то сёння ўсе застрахаваныя ад паніжэння ў класе. Той рэдкі выпадак, калі тыя, каму трэба было змагацца за выжыванне, могуць падзякаваць каронавірусу, з-за якога адмененыя ўсе чэмпіянаты свету ў ніжэйшых дывізіёнах. Падняцця ў «вышэйшае грамадства» папросту няма кама, а значыць, і вылятаць з яго — таксама.

Паўфінальныя супрацьстаянні будуць утвораны паводле

Дыспазіцыя і склад

Калі цвяроза ацэньваць перадстартавы расклад, то выхад беларусаў у плэй-оф, не кажучы ўжо пра паўфінал і барацьбу за медалі, бачыцца малаверагодным. Хіба што ў табары кагосьці з апанентаў здарыцца ўспышка каронавіруса і ім залічаць тэхнічныя паразы. Пры іншых роўных аб'ектыўна ўзровень беларускай каманды нават з вялікай групай натуралізаваных паўночнаамерыканцаў (Тэйлар, Бэйлен, Плат, Парэ, Прынс) і расіян недацягвае да ўзроўню супернікаў — Расіі, Швецыі, Чэхіі, Швейцарыі. І гэта не лічачы славакаў, датчан і брытанцаў, перамагчы якіх таксама задача не з лёгкіх. Для каманды, якая гуляла на адным узроўні з літоўцамі і вугорцамі, на ЧС-2021 у прынцыпе не можа быць простых матчаў.

наступнага прынцыпу: перамогаў чвэрцьфіналаў ранжыруюць у адпаведнасці з вынікамі групавога этапу — адну пару складаюць каманды з першым і чацвёртым нумарамі «пасеву», іншую — з другім і трэцім.

Што тычыцца рэгламенту правядзення матчаў, то тут усё па-ранейшаму: у выпадку нічыёй у асноўны час прызначаецца авертайм у фармаце «3 на 3», калі ж і ён не выявіць пераможцу — серыя булітаў па пяць падыходаў з кожнага боку да таго часу, пакуль не будзе зроблены вырасальны кідок.

Рыга. Праз 15 гадоў

З-за вядомых падзей у Беларусі і пазбаўлення яе права правядзення турніру на Латвію навалілася ў два разы больш арганізацыйных клопатаў. І хоць рашэнне аб пераносе мінскай часткі форуму ў Рыгу адгадвалася яшчэ з восені мінулага года, а афіцыйна пра гэта абвясцілі ў студзені, у ІХФ былі занепакоеныя недастатковай ступенню гатоўнасці рыжскай інфраструктуры. Але прыбалтаў таксама можна зразумець: яны першапачаткова не збіраліся ў адзіночку запрагацца ў гэты воз і відавочна разлічвалі на дапамогу з боку ведамства Рэнэ Фазеля. Паведамлялася, што замяніць Мінск з яго напружанай абстаноўкай могуць папрасіць Браціславу або Капенгаген — гарады, якія прынялі ЧС-2019 і ЧС-2018 адпаведна. Але ці тыя ветліва адмовіліся працягнуць руку дапамогі, ці ў ІХФ банальна вырашылі эканоміць, але ў выніку латвійцаў паставілі перад фактам: праводзіце толькі вы і ніхто больш.

Рыга прыме хакейны топ-турнір у другі раз. У статусе гаспадара ЧС яна дэбютавала ў 2006 годзе. Тады, памятаецца, некаторыя зборныя скардзіліся на якасць лёду, а адзін з матчаў — паміж гаспадарамі і канадцамі — ледзь не быў сарваны праз непрыстойныя паводзіны заўзятараў. Раз'юшанае буйным фіяска ўлюбёнцаў (0:11), яны закідалі пляцоўку староннімі прадметамі, і рэферы Рыку Лукеру нават давалося адвесці каманды ў падтрыбунне.

З горам напалам «ільвы» з «кляновым лісцем» усё жа дагулялі, але асадачак застаўся.

Рэчыдыў праз 15 гадоў немагчымы з-за пандэміі і верагоднай забароны на прысутнасць гледачоў на трыбунах. Але гэта не значыць, што 85-ы форум пройдзе без сучка без задзірынкі. Наконт гатоўнасці разлічанай на 10 300 заўзятараў «Арэны-Рыга», дзе праводзіць матчы КХЛ мясцовае «Дынама», сумневаў мала. А вось як перажыў пераабсталяванне пад хакей шасцітысячны Алімпійскі спортцэнтр — добрае пытанне. Ёсць падазрэнне, што насельнікі «Арэны-Рыга» будуць адчуваць сябе камфортней.

Мэты і чаканні

Для зборнай Беларусі гэта будзе першы чэмпіянат свету ў мацнейшым дывізіёне за тры апошнія гады. На папярэднім такім форуме ў Капенгагене і Хернінгу хлопцы ў чырвона-белых швэдрах з трэскам праваліліся, прайграўшы ўсе восем матчаў з агульнай розніцай шайбаў 8-36. Праз год беларусы на чале з Андрэем Сідарэнкам з вялікай цяжкасцю вярнуліся з «пердыва» на пару са зборнай Казахстана. Не пабаяўшыся ўзначаліць зборную ў перыяд крызісу, Сідарэнка з гонарам выканаў брудную працу. Але ў федэрацыі гэтага не ацанілі: трэнеру сказалі «дзякуй і да пабачэння», а яго пераемнікам стаў Міхаіл Захараў, якому не прывыкаць здабываць выгаду з поспехаў іншых.

Так, напрыклад, было перад Алімпіядай-2010 у Ванкуверы, калі набліжаны да ўлады коўч «Юнацтва» прыйшоў на змену Глену Хэнлану, які пакінуў пасаду пасля звальнення з мінскага «Дынама». Не Захараў, а Хэнлан і Курт Фрэйзер заваёўвалі прамую пуцёўку на Гульні-2010, але менавіта казахстанскі беларус павёз нацыянальную каманду ў Ванкувер.

Дарэчы, менавіта ў Рызе зборная Захарава ў свой час пацярпела адно з самых эпічных паражэнняў у сваёй біяграфіі. У рамках алімпійскай кваліфікацыі беларусы наступілі латвійцам 4:5 — хоць вялі 4:2 за лічаныя хвіліны да фінальнай сірэны і іх задавальня-

ла нават нічыя. Праз гэта зборная тады і не паехала ў Турын-2006.

У 2019 годзе здарылася «дэжаво» прыходу Захарава ў зборную: варта было Сідарэнку вывесці каманду ў эліту, як на авансцэне зноў намаляваўся шэры кардынал Міхал Міхалыч. Ён выбраў вельмі зручны момант для камбэка, бо на ЧС-2020 у Цюрыху і Лазане беларусы былі б застрахаваныя ад «вылету» на правах гаспадароў наступнага першынства. Але тады ніхто не ведаў, што наступіць пандэмія, і не меркаваў пра маштаб наступстваў чарговага захавання ўлады Лукашэнка.

Як бы там ні было, цяпер зборная Беларусі, якая прайшла ачышчэнне «пердывам», намецілася ні многа ні мала на медалі ЧС-2021! Прынамсі пра такую мэту даводзілася чуць як мінімум ад некаторых хакеістаў. Ды і апальны прэзідэнт ФХБ Дзмітрый Баскаў недвухсэнсоўна даў зразумець, што перад Захаравым пастаўлена «самая максімальная задача, якую толькі магчыма паставіць перад нацыянальнай зборнай».

Напалеонаўскія планы пераследаваліся і ў былыя гады, але тады для гэтага хоць бы былі перадумовы. У прыватнасці, былі кіраўнік ФХБ Уладзімір Навумаў любіў ставіць завышаныя задачы. Дэйв Льюіс некалькі гадоў размарыўся аб п'едэстале. Але на тое меліся падставы. Канадзец загаварыў пра медалі пасля вельмі паспяховага ЧС-2015, на якім беларусы ўпершыню ў гісторыі перамаглі амерыканцаў і занялі 7-е месца — найлепшы вынік у гісторыі пасля фінішу ў топ-6 на рыжскім ЧС-2006 пад кіраўніцтвам Хэнлана. Іншая справа, што Льюіс істотна пераацаніў магчымасці: на наступных турнірах каманда ішла па выходнай, пакуль, нарэшце, не вылетела з эліты.

Чыста абстрактна сёння перадумоў для неверагодна якаснага скачка праглядаецца яшчэ меней, чым пяць-шэсць гадоў таму. Тым не менш Захараў настройвае падапечных на медалі. Вядома, яму як галоўнаму трэнеру лепш відаць, але з заўзятарскай званіцы гэта падобна да нічым не падмацаванай бравяды.

Фота www.hockey.by

Зразумела, што многае будзе залежаць ад таго, як канкурэнты ў камплектуюцца і хто прыедзе з НХЛ. Але нават калі дапусціць, што дэсант з наймацнейшай лігі планеты ў ростэрах супернікаў акажацца мінімальным, трапіць у топ-4 у сваёй групе беларусам будзе архіскладана. Тыя ж швейцарцы на пачатку мая двойчы адолелі ў Біле расіян, якія да гэтага максімальна эксперыментальным складам нанеслі пару паразаў беларусам пры красамоўным дамінаванні па кідках у створ — 35-13 і 34-18.

У першым матчы (6:3), дарэчы, брамнік Тэйлар прымурыўся прапусціць шэсць шайбаў на працягу аднаго перыяду. Падняты з лавы Шастак пакінуў уладанні ў недатактынасці, а назаўтра таксама згуляў надзейна, хай і прапусціў дзве шайбы. Раней Канстанцін хвацка зарэкамэндаваў сябе ў іншых міжнародных паўзах. Гэта да размовы пра тое, навошта раптам ФХБ і Захараву спатрэбіўся Тэйлар і ці заслугоўвае 35-гадовы ветэран месца ў зборнай. Дзні і ў мінскім «Дынама» зусім не бліскаў, статыстычна прайграючы не толькі відавочнаму першаму нумару чэху Фурху, але і юнаму беларусу Коласаву. Выснова напрашваецца сама сабой: у зборнай Тэйлар знаходзіцца не па спартыўных прычынах, а толькі таму, што мае правільны пашпарт і кіраўнікам трэба любым чынам апраўдаць яго натуралізацыю. Прызнаць жа, што канадзец банальна не цягне, — значыць распісацца ва ўласнай прафнепрыдатнасці.

Новая хваля масавай пашпартызацыі наогул выклікае выключна ванітавы рэфлекс. У той час, калі нашы юніёры некалькі гадоў запар дамагаюцца выдатнага выніку на чэмпіянатах свету сярод аднагодкаў, а клубы НХЛ сталі часцей драфтаваць беларусаў, кіраўніцтва ФХБ ладзіць чарговы завоз замежнікаў пачкамі дзеля імгненнага выхלאпу. Вось толькі не факт, што мэта апраўдвае сродкі. А за дамагосльх беларускіх хлопцаў, чые месцы незаслужана займаюць Тэйлар і Парэ, рэальна крыўдна.

Аляксей Калюжны: Ад прагнозаў устрымаюся — занадта шмат у задачы невядомых

Вячаслаў ФЕДАРЭНКАЎ

Чаго чакаць ад зборнай Беларусі на чэмпіянаце свету ў Рызе? На гэтае і іншыя пытанні «НЧ» адказаў Аляксей Калюжны — без перабольшання легенда беларускага хакея і чалавек са сваім меркаваннем па многіх пытаннях, у тым ліку тых, дзе яго бачанне кардынальна адрозніваецца ад афіцыйнага.

— Апошнім часам ты амаль знік з публічнай хакейнай прасцы. Што так?

— Як можна знікнуць з таго, што з’яўляецца часткай майго жыцця — і немалой? Калі ў Мінск прязджаюць клубы КХЛ, у іх складах вельмі часта ёсць тыя, хто з задавальненнем наведае мой дом. А я іх з не меншым задавальненнем прыму.

— Гэта зразумела, я пра прафесійную хакейную занятасць на гэты момант...

— Нават удзельнічаючы ў праектах «Парыматч» (вядомая букмекерская кампанія. — В. Ф.), я ўвесь час у справе і тэме. Адглядаю шмат матчаў. Праўда, нашай экстралігі гэта не тычыцца. Плюс адна кампанія, з якой супрацоўнічаў яшчэ ў часы гульнявой кар’еры, перыядычна просіць кансультацыю па тым ці іншым беларускім гульцы. У асноўным, маладым.

— Скаўтынг?

— Не зусім. Хакеіст — гэта ж не толькі тое, што ўсе бачаць на лёдзе. Гэта і мноства спадарожных момантаў, якія не заўсёды відавочныя. Па некалькіх з нашых хлопцаў ужо выклаў сваё меркаванне. Па кім менавіта — не мне агучваць, хай гэта зробіць ініцыятары аналізу.

— На твой погляд, у нашым хакеі пачалі ўзрошчацца таленты?

— Неблагая моладзь сапраўды стала з’яўляцца. Але гэта ўсё яшчэ, як казаў пра сябе Саша Глеб, тыя, хто выраслі на асфальце. Гэта значыць, не за кошт працы сістэмы, якой у нас, па-мойму, дагэтуль няма. Бо то рухаем «маладзёжку» ў экстралігу, то разганяем. Тое ж і ў інстытуце юнацкіх зборных: то давайце ўсіх адпраўляць за акіяны, то, наадварот, усімі праўдамі і няпраўдамі трымаць на радзіме. Дзе тут сістэма?

— Але зборная U-18 двойчы запар выйшла ў плэй-оф на ЧС. Выпадковасць?

— Хутчэй, акселерацыя. Вынік практыкі ў экстралізе «Б» у гульнях з дарослымі. Але што будзе з гэтымі юніёрамі далей? Праблема страты большай часткі талентаў пры пераходзе з юнацкага хакея ў моладзевы і потым у дарослы нікуды не дзелася.

Як і падыход да спартыўнага выхавання дзяцей. У нас яны па-ранейшаму ўжо ў 10 гадоў працуюць як профі — па 5-6

трэніровак на тыдзень. А Надзя Скардзіна распавядала, як гэта адбываецца ў Швейцарыі. Там да 14 гадоў дзеці — яшчэ фактычна аматары. Дзякуючы сістэмнасці, якую паспрабаваў прышчапіць школам Гена Савілаў у часы яго старшынства ў федэрацыі, мой сын скончыў з хакеем.

— Але тыя рэформы былі скампіляваныя з досведу паспяхоўных у хакеі краін.

— Хай так, але іх трэба пачынаць з набору дзяцей у групы, а не біць як абухом на паўдарозе. Хлопчыку, якому ўжо пару гадоў прышчаплялі паняцці тактыкі, разумнага хакея, раптам загадваюць яшчэ пару гадоў проста паганяць за шайбай у сваё задавальненне. Зразумела, што хутка гэта становіцца яму нецікава. Так што не варта цешыць сябе, што мы нарэшце здабылі нейкую сістэму падрыхтоўкі. Сістэма — гэта калі ты выбіраеш шлях і ідзеш па ім хоць б гадоў 8-10. У нас жа цяпер «выстрэльваюць» у асноўным тыя, хто своечасова і ў патрэбнае месца з’ехаў: Шаранговіч, Калячонак...

— Добры сезон правяло мінскае «Дынама». Яму ёсць за што сказаць «дзякуй» у практыцы на зборную?

— Гэта «Дынама» павінна сказаць «дзякуй» каронавірусу, без якога ў клуба не было б шанцаў сабраць такі склад. Ды і дасягненні сезона так сабе: за 13 гадоў існавання КХЛ планку першага раўнда плэй-оф так і не ўзялі. На роўных змагаліся са СКА? Ды што вы?! Уключаю-

чы фініш «рэгуляркі», каманды правялі шэсць матчаў — і ў пяці перамог Піцер. А на роўных гэта «Ак Барс» з «Авангардам» гулялі.

— Дайшлі да галоўнай тэмы — зборнай. Што скажаеш пра яе?

— Пакуль аналізаваць рана: многае залежыць ад таго, ці даедуць ўсе выкліканыя. Даедуць — у наяўнасці будуць усе, хто ў нас цяпер на каньку.

— Меркаванне пра публічнасць?

— Адвечна тонкае пытанне. Адзінае, што магу сказаць дакладна — не разумею такой веры ў Тэйлара. Вось калі б у маладых атрымалася стрэліць, гэта было б выдатным плёнам і для іх далейшай кар’еры, і для будучага зборнай.

— Думаеш, Захараву хопіць смеласці паставіць на кагосьці з іх?

— Юрзінаву ў маскоўскім «Дынама» калісьці хапіла. Хай і часткова з-за масавага ад’езду шэрагу вопытных за акіяны, але ён даверыў тады яшчэ зусім маладым Кавалёву, Яшыну, Каспарайтэсу. І не толькі ад безвыходнасці: гэта была правільная ацэнка патэнцыялу. Ці атрымаецца ў таго ж Шостака — не ведаю. Але ведаю, што, калі атрымаецца, толку для нашага хакея гэта прынясе нашмат больш, чым паспяхова гульня Тэйлара. Відавочных падстаў для якой, зноў жа, не бачу.

— У абароне ўсё прасцей?

— Хутчэй спакайней і больш вызначана. Хенкель і Лісавец гуляюць на вельмі сур’ёзным узроўні і цалкам спраўляюцца. Бэйлен — зразумела: ён можа і парухаць, і прыдумаць нешта нестандартнае. Гэта, дарэчы, нядрэнны падмурак для атакі, да якой пакуль таксама ёсць пытанні. Хто будзе забіваць, хто ў гэтым сезоне праявіў сябе як яркі лідар? Кадола?..

— Шаранговіч.
— З ім зразумела, але спачатку трэба, каб ён даехаў да Рыгі.

— У братоў Касціцыных ужо не верыш?

— Веру, вядома, усё па-ранейшаму з імі. Але трэба разумець, што ў Андрэя сезон атрымаўся скамечаным, а у Сяргея такі ўжо не адзі. Дзякуй богу, што ён у прынцыпе вярнуўся ў гульню пасля цяжкіх аперацый.

— Тэйлар, Прынс, Бэйлен, Плат, Парэ... Разумееш, да чаго хілю, выбудоўваючы сінінімічны шэраг з замежных прызвішчаў?

— Яго ўжо дабудавалі на нейкім расійскім інтэрнэт-рэсурсе. Рэзюмэ: калі да беларусаў прыедуць усе натуралізаваныя гульцы, гэта стане сусветным рэкордам. Ужо не ведаю, наколькі гэта праўда. Як я да гэтага стаўлюся, ты ведаеш: гэта ўжо за мяжою добра і зла.

І ніякія аналогіі з іншымі краінамі і відамі тут не апраўданы. Там натуралізаваныя сапраўды перабіраюцца на новую радзіму. Як тыя ж нашы расіяне, якія тут жэняцца, абзаводзяцца дзецьмі, жыллём. А тут магчыва зразумелая: атрымаць беларускі пашпарт, каб падпісацца ва ўмоўным «Аўтамабілісце» як нелегіянеру. Ды яшчэ з такой статэстыкай, як у таго ж Парэ: мяне ў свой час назвалі ўжо старым і нямоглым пасля дзясятка шайбаў у сезоне. А тут — паўтары за год.

— Як паставіцца да студзеньскіх навін аб пераносе ЧС з Мінска?

— Без здзіўлення. Варыянт, што ў нас могуць адабраць права правядзення часткі чэмпіяната, для мяне стаў відавочным яшчэ ў пачатку верасня. Разам з неаездом фінскага «Ёкерыта» на матч супраць «Дынама».

— Давай складзём ранжыру нашых зборных, у якім най-

вышэйшы бал «10» аддамо «залатой гвардыі» часоў стыку стагоддзяў. А ніжэйшы, хай прабачаць мне зборнікі-2018, — камандзе, якая правалілася на чэмпіянаце ў Капенгагене. На які бал пацягне цяперашні склад?

— Калі збяруцца ўсе наймацнейшыя, а ў камандзе будзе адпаведная атмасфера — дзесьці на «7». Інакш — прыкладна «5».

— «Інакш» — гэта неаезд або атмасфера?

— Больш другое. Зборная той самай «залатой гвардыі», у якой я меў гонар дэбютаваць яшчэ зусім маладым, таксама ж не граміла ўсіх і ўся. Бывалі і «ўлёты» па ліку, і вылеты з эліты з-за праславутага японскага блату. Але атмасфера была выдатнай. Пазней не ўздаю такой, напэўна, ніколі. Нават на апошнім пакуль паспяховым для нас сусветным чэмпіянаце ў Чэхіі ў 2015-м. Зараджанасць адной ідэяй і мэтай была непаўторнай.

— А цяпер што?

— Цяпер, на жаль, гульцоў усё часцей ставяць перад выбарам: гуляць на каманду або на сябе. У клубах на пачатку сезона ўбіваюць у галовы: «Каманда — перш за ўсё». А калі прыходзіць час падпісання новага кантракта, тыя ж людзі табе: «А дзе статэстыка, чаму так непераканаўча?» Тое ж і ў зборнай: мала таго, што ў клубах празрыста намякаюць, маўляў, вельмі б не хацелася, каб ты на ЧС паламаўся, дык яшчэ і ў многіх можа з’явіцца ідэя: «А ці не папрацаваць мне шчыльнай на асабістую статэстыку перад абмеркаваннем новага кантракта ў клубе...»

— Дарэчы, пра каманднае і асабістае. Шаранговіч добра дэбютаваў у НХЛ, але кантракт з «Нью-Джэрсі» заканаваецца. Трэба падпісаць новы, а ў Рызе існуе рызыка атрымання траўмы... Што скажаеш?

— Што буду рады ўбачыць Ягора ў форме зборнай, але прыму любое яго рашэнне ў гэтай сітуацыі. А тым, хто захоча зноў зацягнуць песню пра «продаж радзімы», адкажу: лёгка крытыкаваць з каналы. Колькі разоў назіраў, як людзі, якія заяўлялі «я ніколі б так не паступіў», рабілі менавіта так, аказаўшыся ў аналагічнай сітуацыі. Думаю, залішне гаварыць, што азначае хакей для канадцаў. Але нават на хатні для іх чэмпіянат свету-2008 у зборную прыехалі далёка не ўсе, хто мог і каго хацелі бачыць трэнеры.

— Вырашыцца на празно перспектыву зборнай у Рызе?

— Пакуль устрымаюся: занадта шмат у задачы невядомых. Гэта наогул цяпер у трэндзе. Скажы хто пару гадоў таму, што цяпер будзе дзеяцца ў нашай краіне і ў свеце наогул, можна было б падумаць, што ён наглядзеўся фільмаў. Але час прайшоў — і мы ўсе цяпер у гэтым фільме жывём.

Наша размова з Аляксеем адбылася дзевяці за тыдзень да пачатку чэмпіяната, калі яшчэ заставаліся пытанні да складу беларускай каманды.

Чаму сусветны спорт пакутуе ад допінгу, карупцыі і двайных стандартаў

Сяргей КАЙКО

Беларускі фонд спартыўнай салідарнасці прыкладае шмат намаганняў, каб абараніць правы айчынных спартсменаў і паўплываць на пазіцыю іх непасрэдных кіраўнікоў-чыноўнікаў. Адным са сродкаў — ці не самым галоўным — Аляксандра Герасіменя з калегамі абралі шчыльную працу з міжнароднымі спартыўнымі арганізацыямі.

Мішэль Плаціні: скандал на 2 мільёны долараў

Андэрс Бесеберг: ад Расіі з любоўю

МАК, міжнародныя федэрацыі па розных відах спорту, іншая спартыўная бюракратыя ў Еўропе — з імі БФСС вядзе бясконцае ліставанне і іншыя зносіны, заклікаючы націснуць на Беларусь, дзе нязгодных атлетаў пераследуюць за іх актыўную грамадскую пазіцыю.

Шмат што фонду ўдалося. Міжнародны алімпійскі камітэт афіцыйна не прызнае кіраўніцтва беларускага НАК. З Мінска ў Рыгу быў са скандалам перанесены чэмпіянат свету па хакеі. Таксама ў Беларусі забралі права правядзення ЧС па сучасным пяцібор'і, каманднага першынства Еўропы па настольным тэнісе і этапу Кубка свету па біятлоне.

Гэтыя ўдары балючыя для рэжыма Лукашэнкі, які традыцыйна будзе сваю легітымнасць у тым ліку з дапамогай спорту і буйных спартыўных спаборніцтваў у Беларусі. Праз гэта на пачатку красавіка супраць лідараў фонду Аляксандры Герасімені і Аляксандра Апейкіна завялі крымінальную справу. Але іх, якія даўно з'ехалі за мяжу, здаецца, больш турбуе іншае — што па астатніх напрамках працы ў БФСС не надта атрымліваецца прасоўвацца ў чаканым кірунку.

Чаму так адбываецца? Чаму міжнародныя спартыўныя структуры цяжка на ўздзім? Па якой прычыне заплішваюць вочы на парушэнні правоў чалавека і іншыя дэмакратычныя каштоўнасці? Навошта гатовыя да супрацы з аўтарытарнымі рэжымамі?

Адказ шукаць не трэба, бо ён даўно вядомы.

Наднацыянальныя збудаванні

Напачатку колькі абзацаў пра тое, як увогуле выбудавана піраміда сусветнага спорту. Адштурхнуцца тут патрэбна ад нізоў — адкуль прыйшоў запыт на аб'яднанне ўсіх спартыўных пралетарыяў.

Калі аднойчы саспела ідэя правесці чэмпіянат свету, на-

прыклад, па футболе, гульцы розных краін сутыкнуліся з цяжкасцю. Бо, пры наяўнасці нацыянальных кіруючых арганізацый, адзіны міжнародны цэнтр футбольнай улады адсутнічаў. А значыць, не было магчымасці каардынаваць супольныя высілки на шляху да светлай мары. Што рабіць? Вядома, гэты цэнтр трэба прыдумаць і надзяліць дастатковымі паўнамоцтвамі.

Так яно ўсё і закруцілася. Міжнародную (а потым і кантынентальную) федэрацыю заснавалі, краіны ўвайшлі ў яе асацыяванымі членамі, шляхам выбараў прызначылі кіраўніцтва, зацвердзілі статут і іншыя рэгламенты. І наперад — да першых перамог.

Дык вось: як і любая іншая наднацыянальная арганізацыя, міжнародны саюз умоўна ліжнікаў адразу абвясціў аб сваёй разнастайнай незалежнасці — палітычнай, юрыдычнай, упраўленчай і гэтак далей. З аднаго боку, слушна, бо ў любым канкурэнтным асяроддзі важныя прынцыпы роўнаадаленасці і аб'ектыўнасці. Але з іншага гледзішча, тым самым ствараліся глеба і перадумовы для з'яўлення закрытых, непразрыстых сістэм, над якімі не ўсталюваны паўнаважны кантроль. З відавочнымі наступствамі ў выглядзе кланавых кіраўніцтва, неабмежаванымі тэрмінамі знаходжання ва ўладзе, злоўжываннямі, карупцыяй і іншымі махінацыямі.

Так яно з цягам часу і зрабілася. Дастаткова адкрыць гугл, каб пабачыць, колькі скандалаў генеруе сусветны спорт толькі апошнім часам. Тут допінг, там хабар, дзесьці яшчэ — перавышэнне паўнамоцтваў, лабіраванне ці элементарная нядабайнасць.

Расследванні адносна такіх дзеянняў, канешне, праводзяцца, аднак праз вышэй згаданую прававую спецыфіку сутыкаюцца з пэўнымі цяжкасцямі. Пытанні юрысдыкцыі далікатныя і складаныя, і добра, што справу часта рухае незалежная дэмакратычная прэса. І тады ўмоўныя аўстрыйская паліцыя

ці швейцарская пракуратура знаходзяць магчымасць узбудзіць справу, якая хутка раскручваецца, вывальваючы на заўятараў вялікае мноства бруднай бялізны. Але ж увогуле сістэма захоўвае ўстойлівасць, і ідэальнай мадэлі яе асенізацыі, здаецца, проста не існуе.

Скандалы апошняга часу

Напрыканцы мінулага стагоддзя француз Мішэль Плаціні ведалі як аднаго з найлепшых гульцоў у гісторыі футбола. Швейцарца Ёзефа Блатэра тхосьці памятаў на радзіме як журналіста і каментатара. Аднак зараз і той, і другі больш мільгацяць у прэсе як цэнтральныя фігуранты буйнога карупцыйнага скандала.

Блатэр кіраваў Міжнароднай федэрацыяй футбола (ФІФА), а Плаціні — Саюзам еўрапейскіх футбольных асацыяцый (УЕФА), калі абодва засвяціліся ў брыдкай гісторыі. Казытлівым момантам іх стасункаў стаў грашовы перавод ад швейцарца французцу на суму каля двух мільёнаў долараў. Глобальна ж кіраўніцтва ФІФА і УЕФА западозрылі ў кулуарным спрыянні пры вырашэнні пытання, дзе месца прысці чэмпіянаты свету 2018 і 2022 гадоў. Правы на першы, як вядома, былі перададзены Расіі, а на другі — Катару. «І там, і там нафтадолары», — шаргацела грамадскае меркаванне. У выніку абодва буйныя функцыянеры былі вымушаны сысці ў адстаўку.

У красавіку 2018-га выкрывальніцкая хваля накрыла прэзідэнта Міжнароднага саюза біятлістаў (ІБУ) нарвежца Андэрс Бесеберга. Чаго толькі яму не інкрымінавалі: атрыманне хабару, карыслівае лабіраванне пры продажы тэлевізійных правоў, утойванне анамальных паказчыкаў у допінг-прабах расійскіх біятлістаў... Дайшло нават да таго, што 72-гадовага на той момант скандынава абвінавачалі зусім ужо ў кампраметуючых справах — нібыта ён прымаў у знак удзячнасці ад

расіяна такіх фрывольных падарункі, як бясплатныя паездкі на паляванні і такія ж бясплатныя паслугі прастытута.

Зразумела, што пасля такіх гісторый (пра гэта шмат пісалі медыя) гарэзнаму Бесебергу давялося пакінуць сваю пасаду.

Ламін Дзіяк з Сенегала таксама быў абвінавачаны ў хаванні станоўчых допінг-тэстаў за скупную «ўзнагароду» ў памеры 3 мільёнаў еўра — і скандал тут таксама меў расійскі след. Афрыканец кіраваў Міжнароднай федэрацыяй лёгкай атлетыкі (ІААФ), і яго «знесла ў кювет» напрыканцы 2015-га. Гучныя разбіральніцтвы скончыліся не толькі заўчасным беспрацоўем 87-гадовага Дзіяка ў мінулым годзе, але нават крымінальным выракам парыжскага суду: два гады турмы (і яшчэ два ўмоўна) і штраф 500 тысяч еўра.

Што характэрна: Дзіяк узначальваў ІААФ 16 гадоў, Бесеберг правёў на чале ІБУ чвэрць стагоддзя, а Блатэр кіраваў ФІФА 17 гадоў. Плаціні паспеў пакамандаваць УЕФА толькі восем гадоў, але ж меў вялікія планы. Увогуле гэта асобная гісторыя, і мы праройдем да яе проста цяпер.

Доўгажыхары і іх практыкі

Так, гэта побыт міжнароднага спорту — калі кіраўнікі асобных федэрацый сядзяць у сваіх крэслах дзесяцігоддзямі. Хуан Антонія Самаранч кіраваў МАК 21 год — да яго звярталіся «Ваша Правасхадзіцельства». Жаао Авеланж заставаўся на чале ФІФА 24 гады — і не пазбегнуў абвінавачванняў у хабарніцтве. Гляньце Вікіпедыю — «даўгажыхары» там скрозь.

Егіпцянін Хасан Мустафа ўзначальвае сусветны гандбол з 2000-га, вядомы нам швейцарац Рэнэ Фазель стаіць на чале Міжнароднай федэрацыі хакея (ІІХФ) з 1994-га, яго суайчыннік Жан-Франка Каспер загадвае лыжным спортам з 1998-га... У сусветным фехтаванні «біг бос» мае пакуль толькі 12-гадовы стаж, але гэта — расійскі алігарх

Алішэр Усманаў, што таксама выглядае красамоўна.

Выбары ў міжнародных федэрацыях праходзяць звычайна кожныя чатыры гады, і зразумела, што масавыя фальсіфікацыі там адсутнічаюць. Іншая справа, што вопытныя прэзідэнты ўмеюць працаваць з «электаратам» — то-бок з прадстаўнікамі нацыянальных федэрацый. Адным паабяцай падвышанае фінансаванне, другім — камерцыйна выгадны праект, трэцім уключы ў праграму спонсарскай дапамогі... І галоўнае: памятай, што голас Германіі, Вялікабрытаніі і Канады, паводле статута, раўняецца голасу Руанды, Нікарагуа і Палесціны, якім шмат не трэба. Правы чалавека ў сапакет тут дакладна не ўваходзяць.

То цяпер не дзіўна, чаму міжнародныя спартыўныя структуры да дэмакратычных стандартаў часта ставяцца індэферэнтна. І аддаюць Алімпіяду Кітаю, футбольныя ЧС — Расіі і Катару, а што падрабней — Туркменістану і Беларусі. З дыктатарамі, калі па праўдзе, ім і важныя пытанні вырашаць прасцей — бо ўсё хутка, канкрэтна, а часта яшчэ і вельмі шчодро. І без гэтых вашых ліберальных штучак.

А што ў Катары падчас будаўніцтва стадыёнаў рэгулярна гінуць рабочыя-гастарбайтары, то што ж — выдаткі вытворчасці. Адны гінуць — другія прыязджаюць.

Вось такую сцяну, уласна кажучы, і спрабуе прабіваць у сваіх гуманітарных памкненнях Беларускі фонд спартыўнай салідарнасці. Тое, што ўдалося з Рэнэ Фазелем і Томасам Бахам, ужо беспрыкладна сур'езнае дасягненне. Тое, што не атрымалася, — магчыма, і не магло атрымацца. Таму ў Мінску сёлета пройдзе чэмпіянат Еўропы па веласпорце, а ў студзені ў Раўбічах адбыўся этап Кубка свету па фрыстайле.

Зрэшты, надалей — пасля ўсяго, што здарылася, — міжнародныя інстанцыі яшчэ сто разоў падумаюць, перш чым аддаваць нейкі важны турнір паслявыбарчай Беларусі.

Фота www.nos.by

Анастасія Шкурдай. Залатая рыбка 2.0

Георгій ЗАГОНСКИ

Як уварвацца ў сусвет міжнароднага плавання ў 14 гадоў? Як няўхільна і паступальна прагрэсаваць, ставіць рэкорды і здабываць першую спартыўную славу — і пры гэтым заставацца пазітыўнай, адкрытай знешняму свету беларускай дзяўчынай?

Адказ адзін: для гэтага патрэбна быць Анастасіяй Шкурдай. Ужо яркай — і такой шматабяцальнай зорчайкай беларускага спорту, у якой наперадзе цэлае жыццё і кар’ера.

За гэтым жыццём вундэркінда з Брэста заўзятары сочаць трапятліва і спагадліва. За гэтай кар’ерай уважліва назіраюць спецыялісты, бо хіба не дзіва — у такім узросце ўжо так пра сябе заявіць і рыхтавацца да Алімпіяды з цвяроза асэнсаванымі марамі?

Мы таксама вырашылі прыглядзецца да таленавітай плыўчыні Насці, якая колькі год таму нырала ў басейн з імкненнем быць падобнай да Аляксандры Герасімені, а сёння ў чымсьці свайго куміра ўжо і пераўзышла.

Васьмікласніца

Першая публікацыя пра Анастасію Шкурдай з’явілася ў беларускіх медыя чатыры гады таму. У «Прэсболе» выйшаў артыкул пад цоеўскім загаловам «Васьмікласніца», і яго героем было нікому яшчэ невядомае 14-гадовае дзяўчо. Дзяўчо, аднак, з іскрай — нагодай для газетнага тэксту стала феноменальнае дасягненне: падлетак Насця з Брэста на юніёрскім першынстве Беларусі на дыстанцыі 50 метраў батэрфляем выканала нарматыў майстра спорту між-

народнага класа. 26,37 секунды — у тым 2017-м ніхто з дарослых беларускіх плыўчых так хутка «пяцідзясятку» ў гэтым стылі не пераадолюваў.

Адна з апошніх звестак пра рэактыўную дзяўчыну праскочыла ў стужках навін 22 красавіка: падчас ужо дарослага чэмпіянату Беларусі яна бліскава выйграла другую алімпійскую ліцэнзію — гэтым разам ужо на стометроўцы на спіне.

«Спіна» і батэрфляй — з тым цяпер і паедзе ў Токіа (не лічачы, вядома, эстафеты, дзе ўчарашняя юніёрка грае заўважную ролю).

Паміж тым першым сполахам маладзенькай васьмікласніцы і сённяшнімі поспехамі — чатыры гады сталення, прагрэсу і ўпартай працы. Чатыры гады, што ператварылі школьніцу ў галоўную надзею беларускага плавання на бліжэйшы дзясятак гадоў.

«Калі Насця прыйшла ў секцыю, нічога асаблівага я ў ёй не заўважыла, — гаварыла ў 2017-м трэнерка Вольга Ясенювіч. — Акрамя вялізнага жадання плаваць і трэніравацца з поўнай самааддачай. Яшчэ яна вельмі мэтанакіраваная. Яе першая вялікая мэта — трапіць у складзе зборнай Беларусі на Алімпіяду ў Токіа. У 2020 годзе Насці споўніцца 17».

Як бачым, мэты дасягаюцца. Праўда, з папраўкай на выклікі часу: праз пандэмію Гульні перанеслі на год наперад. У Японію, на сваю першую Алімпіяду, Анастасія Шкурдай накіруецца 18-гадовай, паўналетняй, загартаванай. Але ўсё такой жа юнай — ці не самай маладой у складзе будучай беларускай алімпійскай дэлегацыі.

Як вырастаюць «жабры»

Яна сапраўды не ўражвала ў дзяцінстве — не тое што трэнер, а нават уласных бацькоў. Мама бачыла дачку максімум у танцах, бо куды той вялікі спорт — з такой хваравітасцю. Пастаянныя прастуды, пастаянныя

лекаванне — не хапала толькі пераастужацца ў басейне.

Насця Шкурдай нарадзілася 3 студзеня 2003 года з неразгорнутымі лёгкімі — ёсць такая непрыемная паталогія, якая патрабуе пільнай увагі лекараў і пэўных абмежаванняў. «Вадкасць выцякала, у рэанімацыі ляжала... Мы ў тры месяцы ўжо з запаленнем лёгкіх у бальніцы з ёй пабывалі», — прыгадвае Насціна мама ў адным з інтэрв’ю.

Спорт любіць такія сюжэты — асабліва, калі яны заканчваюцца хэпі-эндам. Штуршок у правільным кірунку дзяўчыны надала бабуля, якая скеміла, што вада не нашкодзіць здароўю, а наадварот дапаможа. Ужо праз некалькі гадоў унучка набыла фізічную моц, прызвычалася да басейна, а потым ужо не магла сябе ўявіць без яго. «Хутка жабры вырастуць», — жартавала на адрас Насці мама, заглядваючы ў календар наступных спаборніцтваў.

Бацькі былі першымі заўзятарамі Насці, у патрэбны час беспамылкова ўключаючы спартыўнае

класа назбірала шмат. Сёння яна — чэмпіёнка Еўропы, пераможца юніёрскага першынства кантынента, медалістка юнацкіх Гульні, уладальніца чатырох нацыянальных рэкордаў.

З кожным новым удалым фінішам Анастасія усё болей інтэгруецца ў сусветную плавальную эліту. Дзе ўжо тое дзіця, што ў ранішніх зацемках самастойна даязджала тралейбусам на першую трэніроўку? Дзе тая школьніца з гуманітарным ухілам, якая любіла ўрокі беларускай мовы, з цікавасцю вывучала гісторыю, чытала Рэмарка і эпапею пра Гары Потэра? Раньне сталенне — цана, якую плоціць у жыцці кожны таленавіты спартсмен, і брэсцкая плыўчыца гэта цудоўна разумее. І калі дае чарговае інтэрв’ю няўрымслівым журналістам, і калі збіраецца на фотасесію для рэкламнага праекта, і калі паспешліва пакуе валізкі ў дарогу — на зборы-старты-спаборніцтвы...

«Вось зараз Насця прыехала

Прыхільнікі мусяць пераўзыходзіць сваіх куміраў, бо толькі так можна рухацца наперад. Маладая брэсцкая плыўчыца ўжо пабіла некалькі нацыянальных рэкордаў Аляксандры Герасімені, а аднойчы — нават перамагла яе найпрост у басейне

ТБ у кватэры на дзявятым паверсе аднаго з тыповых брэсцкіх шматпавярховікаў. Калі ў снежні ўсё таго ж 2017-га ў Капенгагене на чэмпіянаце Еўропы на кароткай вадзе 14-гадовая Анастасія Шкурдай ў складзе дарослай эстафеты гераічна грабла да сенсацыйнай срэбнай медалі, маці страціла ад нервання паўтара кілаграма вагі, а бацька ўвогуле перажыў гіпертанчны крыз, не адыходзячы ад тэлевізара.

Галоўная мэта

Перамог з тае пары наша майстар спорту міжнароднага

раўнялася, калі пераадолювала свае першыя кіламетры на блакітнай дарожцы. І тут адказ таксама ўжо даўно гатовы і адскоквае ад зубоў.

Будзь як Герасіменя

Быць маладой плыўчыхай і не захапляцца Аляксандрай Герасіменяй — такога ў Беларусі не можа быць, бо не можа быць ніколі. «Залатая рыбка» айчыннага плавання, чэмпіёнка свету і Еўропы, трохразовая алімпійская прызёрка і проста надзвычай светлы і пазітыўны чалавек — ідэальная ролевая мадэль для падрастаючых пакаленняў. Зразумела, што прыклад Аляксандры натхняў Насцю Шкурдай ад самага дзяцінства.

«Яна неяк прыязджала да нас у Брэст на майстар-клас, — узгадвала наша маладая гераіня. — Мы тады плавалі ў складзе эстафетных каманд. Тым, хто заняў першае месца, падарылі «кіндары». Другое — нам — «чупа-чупсы». Трэцяе — нейкія цукеркі. Я ўжо збіралася сыходзіць, як дзяўчынка сказала, што Герасіменя фатаграфуецца з дзецьмі. Я з усіх ног пабегла туды, дзякуй богу, паспела. Радасці не было мяжы... Да гэтага часу той фотаздымак вісіць у мяне ў пакоі. Я яшчэ падумала: «Гэта лёс — паспець з ёй сфатаграфавана», — і была вельмі рада».

«Нашы дзеці будуць лепшыя за нас», — спяваецца ў вядомай песні Басты. Перафразуючы: прыхільнікі мусяць пераўзыходзіць сваіх куміраў, бо толькі так можна рухацца наперад. Маладая брэсцкая плыўчыца гэтаму правілу адпавядае. Яна ўжо пабіла некалькі нацыянальных рэкордаў Аляксандры, а аднойчы — спартыўна прэса пра гэта пісала апантана — нават перамагла яе найпрост у басейне. Справа была чатыры гады таму на шараговым турніры ў Мінску, і юная школьніца Анастасія апырэдзіла славетную судычынніцу на 0,02 секунды падчас 50-мятроўкі на спіне.

Канешне, паспрыялі абставіны: будучая кіраўніца Беларускага фонду спартыўнай салідарнасці на той момант ужо памалу заканчвала кар’еру і знаходзілася не ў лепшай функцыянальнай форме. Але ж тое быў сімвал: у «Залатой рыбкі» з’явілася годная спадкаемніца.

Каб пераўзысці свайго куміра не сімвалічна, а па-сапраўднаму, Насці патрэбна вядома што — тое самае золата Гульні. Герасімені яно так і не скарылася, дык хіба ў яе прадаўжальніцы ёсць выбар?

На гэты конт у сям’і Шкурдай ёсць паданне. Аднойчы на адну з першых трэніровак Насцю прывёў дзядуля. І адразу катэгарычна заявіў трэнерам: перад вамі будучая алімпійская чэмпіёнка! І, каб у тых не засталася аніякіх сумневаў, весела загадаў унучцы: «Насця, пакажы ім мускул!»

І Насця мускул паказала. І працягвае паказваць — ужо не ў Брэсце, а ў Будапешце, Лас-Вегасе, Глазга, Буэнас-Айрэсе і іншых басейнах свету. І ў яе абавязкова ўсё атрымаецца — у той светлай будучыні, якую Анастасія Шкурдай бачыць у сваіх яшчэ дзевочых марях.

Вера Давідовіч: Усё будзе добра, проста трэба перажыць гэты цяжкі перыяд

Сяргей ШЧУРКО

Наша Вера прыгожая, разумная і самадастатковая. Прызёр чэмпіянатаў свету і Еўропы па мастацкай гімнастыцы ў групавых практыкаваннях. А яшчэ мае сваю справу, якая прыносіць устойлівы даход у штаце Каліфорнія, дзе Вера Давідовіч працуе ўжо дзесяць гадоў.

Узнакамітай «дынамаўскай» зале ў Мінску яе клікалі Вяруняй — за дабрывню, мяккасць і інтэлект, не ўласцівы спартсмену, які праводзіць за трэніроўкамі большую частку свайго свядомага жыцця. Вера паспявала глядзець па баках, і таму з ёю лёгка будзе размаўляць: яна не з тых, хто пачаў цікавіцца палітыкай пасля 9 жніўня.

— *Лічыцца, што плюсы трэба ўмець знаходзіць нават у самых непрыемных сітуацыях. Давай паспрабуем адшукаць іх у тых дзевяці месяцах, якія мы пражылі пасля жніўня.*

— Нарыў, які доўгі час спеў, прарваўся, і ўсім стала зразумела, што людзі проста стаміліся і чакаюць перамен. І яны гатовыя будаваць новую сучасную краіну — з усім сваім вялізным патэнцыялам. Гэта безумоўны плюс.

Іншая справа, што за перамены заўсёды даводзіцца плаціць, і ў нашым выпадку вельмі дорага — з такім гвалтам людзі яшчэ не сутыкаліся. І мне незразумелыя тыя, хто робіць выгляд, што яго не было. Зрэшты, відавочна, што гэтую маску на твары даводзіцца насіць, інакш можна лёгка паляцець з працы, якая прыносіць стабільны даход.

Я, вядома, маю на ўвазе дзяўчат, з якімі разам трэніравалася ў нацыянальнай зборнай. Цяпер яны працуюць трэнерамі і ім ёсць што губляць. Я нават дзесьці іх разумею і стараюся паставіць сябе на іх месца, але, калі шчыра, то не магу. Я б не вытрымала...

Я ні з кім не высвятляла адносіны. Хоць не, з адной дзяўчынай — таксама былой гімнасткай — мы ўсё ж паспрачаліся на гэтую тэму і перасталі мець зносіны.

— *Хтосьці з дзяўчат, якія з табой трэніраваліся, дапамаглі табе шукаць бацьку, калі той раптам знік?*

— З Лос-Анджэлеса вельмі цяжка было яго знайсці, і я ўзрадавалася б любой дапамозе, любой інфармацыі. Напісала ў Instagram, але, як ні дзіўна, больш за ўсё мне дапамаглі дзяўчыны, з якімі я трэніравалася ў «спартакаўскай» зале. Але

не тыя, з кім працавала ў складзе зборнай у «дынамаўскай». Праўда, трэба аддаць належнае, яны напісалі ўжо потым, калі тата знайшоўся.

Тату знайшлі ў спісах на Акрэсціна, але адпусцілі яго ўжо з Жодзіна. Яму пашанцавала: яго не білі — можа, з-за ўзросту. Але хлопцам, якім па 18-20 гадоў, дасталася там жорстка. Збітыя да крыві, выбітыя зубы... Калі іх вялі галавой уніз, то людзі па баках ляжалі так, што было відаць: яны без прытомнасці. Тата кажа, што гэта быў самы жорсткі момант — цябе праганяюць міма і ты нават не можаш спыніцца, каб чымсьці дапамагчы гэтаму чалавеку.

— *Дагэтуль чытаеш беларускія навіны?*

— Так, калі і прапускаю, то толькі трохі. Хоць часам не хочацца заходзіць, таму што практычна заўсёды навіны блага: кагосьці затрымалі, асудзілі, пасадзілі, прычым па абсалютна надуманых падставах. І вось сядзіш і разважаеш: няўжо ёсць яшчэ хтосьці, хто не разумее, што адбываецца? Ці не верыць — маўляў, у нас ні за што не садзяць.

Думаю, што б рабіла, калі б апынулася ў краіне. Убаку не засталася б, гэта дакладна. І сапраўды, гэтак жа падпісалася б пад лістом супраць гвалту. Зразумела, што, хутчэй за ўсё, мяне б пасадзілі.

Потым выйшла б і, напэўна, з'ехала б з краіны. Не ўяўляю, як можна жыць у такой атмасферы, ведаючы, што сёння могуць расправіцца з любым, у каго ёсць меркаванне, супраць-

леглае таму, якое транслююць па нацыянальных тэлеканалах.

У нас, дарэчы, амерыканскія беларусы паводзяць сябе даволі актыўна. Я хадзіла на тры мерапрыемствы, два ў Лос-Анджэлесе і адно ў Сан-Дыега. Выпадкова там апынулася, паехала да сяброўкі. Шчыра скажу, не ведала, што тут так шмат суайчыннікаў. Мы вельмі цёпла пагутарылі, сядзелі за агульным вогнішчам і спявалі песні Сяргея Міхалка.

Думалі, як можна дапамагчы пацярпелым землякам, і ў наступны раз зрабілі дабрачынны вечар на іх карысць. Адзін лот я купіла — гэта была скрынка, у якой нешта знаходзілася, я не ведала, што. Мне дасталіся шта-

Мяне часта пытаюць пасля вяртання з паўднёвых збораў: «Ну, як вы там адпачылі?» Прафесіяналы ж разумеюць, што гэта ворыва, дзве трэніроўкі ў дзень і 200 набеганых кіламетраў у тыдзень

ны з нацыянальнай сімволікай, сумачка і свечка. А яшчэ адзін лот я выставіла ад сябе. Месяц бясплатнага фітнесу пад маім кіраўніцтвам.

— *Колькі ён каштуе, дарэчы?*

— Нядарага — 60 долараў, калі гэта адзін занятак на тыдзень. Калі два, то 120.

— *Самы час узгадаць, як ты апынулася ў ЗША.*

— Завяршыла спартыўную кар'еру. Вядома, нейкія тытулы ёсць — подыумы чэмпіянатаў свету і Еўропы, перамога на Кубку свету. Але галоўныя старты — Алімпійскія гульні — абышлі мяне бокам.

Спачатку была занадта маладой і таму лічылася запасной на Алімпіядзе 2004 года. На Гульні-2008 зарабляла ліцэнзію для зборнай, але з-за траўмы зноў аказалася ў рэзерве.

Ну а потым страчанасць, якая бывае ва ўсіх гімнастах, калі раптам высвятляецца, што кожны дзень не трэба ўставаць рана і імчацца ў залу на першую трэніроўку. Хоць, прызнацца, я з асаблівым задавальненнем лашчылася раніцай у ложку і думала: як жа добра быць звычайным чалавекам.

Потым пачала трэніравацца. Працавала сама на сябе і адчувала, што гэта мае, што ў мяне атрымліваецца. Бацькі

— *Як праходзіць твой звычайны працоўны дзень?*

— У гімнастычным клубе працую ў другой палове дня — з 15 гадзін да 19 або 21, усё залежыць ад дня тыдня. Ад яго ж залежыць і ранішні расклад, калі я працую ўжо сама на сябе — у дзіцячых садках. Раней — больш, але пандэмія ўнесла свае карэктывы, і зараз схіляюся да прыватных урокаў, калі вучу людзей расцягваюць.

Усё-ткі з дзецьмі цяжка працаваць і ўдзень, і ўвечары. Таму ў маіх ранішніх групах большай часткай дарослыя людзі. Яны дакладна ведаюць, чаго хочуць, і я адчуваю задавальненне не толькі ад працы, але яшчэ і ад зносінаў.

Я заўсёды была адкрытым і добразычлівым чалавекам. Але заўважыла, што ў Амерыцы гэтая якасць вельмі дапамагае. Часта нават не трэба даваць рэкламу — табе тэлефануюць па рэкамендацыі людзей і кажуць, што хочуць трэніравацца толькі ў цябе. Таму што той, хто цябе рэкамендаваў, выдаў самыя лепшыя характарыстыкі.

Стараюся іх апраўдваць. Тым больш за час, які тут правяла, мая англійская мова дасягнула больш-менш значных вышынь. Таму камунікаваць лёгка. А тут, паўтарася, людзі вельмі цяняць магчымасць зносінаў. Яны таксама ўсе вельмі адкрытыя і радыюцца, калі людзі іх разумеюць на 100 адсоткаў.

— *Колькі гадзін ты працуеш на дзень?*

— Максімум 9 гадзін, але звычайна 6. Усё ўпіраецца ў пераезды, бо ў Лос-Анджэлесе адлегласці большыя, чым у Мінску.

Уласную кампанію назвала адпаведна: «Вера Давідовіч». Гэта мой бізнес. І я сама плачу за ліцэнзію, і, адпаведна, усе падаткі таксама на мне.

— Не магу не пацікавіцца узроўнем твайго даходу. Наколькі ён адпавядае сярэдняму ў Каліфорніі?

— Жыву ў дастатку, усяго хапае — на кватэру, на машыну, на страхуюку, на абавязковыя выдаткі на ежу, адзенне, забавы і пазездкі. Але пакуль яшчэ не магу паехаць у салон і купіць дарагі аўтамабіль. Магу толькі ўзяць яго ў крэдыт.

Як кажа мой тата: «Па мерках Амерыкі ты — бядняк». Праўда, калі ён прыезджае да мяне, купаецца ў басейне, гуляе пад пальмамі і ездзіць на акіян, то адчувае сябе зусім нядрэнна. Такі стыль жыцця яму падабаецца, але я ўсё роўна застаюся бедняком. «Вера, ну як жа так, тут у кожнага ёсць свой дом, а ты што?» (Усміхаецца.)

— І сапраўды.

— Каб зарабіць на дом або ўзяць яго ў крэдыт, трэба мець добрую крэдытную гісторыю. І, зноў жа, гэта іпатэка даўжынёй у некалькі дзясяткаў гадоў.

— Унутры цябе яшчэ змагаюцца беларуска з амерыканкай?

— Не, яны выдатна адна з адной ужываюцца. У душы я беларуска, а жыву як амерыканка. Даход у мяне стабільны, вядома, хацелася б больш. Але для гэтага трэба ісці вучыцца на лекара або адваката, чья праца цэніцца тут вельмі высока. Або займацца бізнесам. А ў мяне паслугі, якія маюць свой ліміт. Так што трэба вырашаць: ці атрымліваць глабальную адукацыю, ці шукаць добрага мужа.

— Вечнае жаночае пытанне. Але тут твае пазіцыі, вярта прызнаць, манументальныя. Вера — класны варыянт, і ў Беларусі за ёй ужо хадзіла б куча мужыкоў. Дарэчы, як у гэтым плане працягваюць сябе нашы амерыканскія калегі?

— Ды ўжо працягваюць. (Усміхаецца.) Адрозненне ў ментальнасці, вядома, ёсць, тут табе ніхто проста так не падорыць кветкі. Амерыканцу трэба быць упэўненым у тым, што ты яго, і толькі ўжо потым... Але муж-

чыны ўсё ж такі ўсе розныя, як і дзяўчаты.

Тут шмат самастойных і самадастатковых, але хапае і тых, хто галоўнай мэтай свайго жыцця лічыць паспяхова шлюб з багатым мужчынам.

— Дарэчы, варыянт.

— На самой справе з часам чалавек сталее, ужо прабачце за банальнасць. І калі раней мне хапала проста закахацца, каб з кімсьці быць, то зараз я пачну загінаць пальцы, пералічваючы, чаго хацела б ад свайго выбранніка ў дадатак да гэтага цудоўнага пачуцця. Раней было прасцей, цяпер знайсці сваю другую палову ўжо складаней.

Хочацца, каб у чалавека была добра аплачваемая стабільная праца. Я дакладна не буду цягнуць сям'ю на сваіх, хай і спартыўных, але ўсё ж жаночых плячах. Ну і калі раней мне было ўсё роўна, як будзе выглядаць выбраннік, то цяпер хочацца, каб мужчына мары быў здаровым і прыгожым. Каб ісці з ім па вуліцы ў прыгожай сукенцы і ў прыгожых туфлях і не выклікаць здзіўлення ў сустрэчных: о, Божа, што яна ў ім знайшла.

А яшчэ мне кажуць: «Вера, не забывай, што і сыну патрэбны бацька!» Бацьку свайму Джэдаю я дакладна не шукаю. Па-першае, ён у яго ўжо ёсць. Хочацца, каб любімы мужчына проста добра да яго ставіўся. Ну, а калі не будзе атрымлівацца, то пойдзе шукаць сабе іншую жонку. Маё дзіця — на першым месцы.

— Адаючы належнае, у яго класнае імя.

— Джэдаімі клікалі рыцараў-міратворцаў з «Зорных войнаў». Гэта ўсе ведаюць, а другое значэнне гэтага слова я знайшла сама. Улюбёнец бога — і гэта стала вырашальным чыннікам. Мне імпануюць такія асацыяцыі. Навальным таксама — яны прыходзяць у захапленне, калі даведваюцца, як завуць майго сына. І яшчэ мне падабаецца, што больш Джэда-яў я тут не сустракала. Усё-ткі здорава, калі дзіця ў чымсьці эксклюзіўнае ад нараджэння.

У Мінску яго называюць Данем. Але калі хлопец будзе жыць у Амерыцы, то і імя ў яго, вядома, таксама мусіць быць амерыканскім. Да 18 гадоў ён

дакладна будзе тут, а там хай ужо сам вырашае.

— Ты сама дадому плануеш вяртацца ці ўсё ўжо?

— Мне б хацелася катацца туды-сюды. Добра ад добра не шукаюць. А ў мяне тут цяпер усё добра. Ды і думак такіх — вось усё, вяртаюся дадому, ніколі не было. Нават сны бачыла страшныя, што я ў Мінску і ў мяне няма магчымасці паляцець у Амерыку. І я ўся такая ў жаху — ну як так?

Ужо прывыкла да мясцовага ладу жыцця. Хай ён вельмі насычаны і не дае расслабляцца, але так тут жывуць усе. І калі хочаш нешта мець, то трэба круціцца, як вавёрка ў коле. Амерыканская сістэма дае магчымасць нелягковаму чалавеку жыць добра.

Але пры ўсім гэтым я, вядома, вельмі сумую па Мінску, па родных і сябрах. І мне хочацца мець магчымасць без якіх-небудзь перашкод прыезджаць на радзіму. Зараз афармляю амерыканскае грамадзянства, і, магчыма, гэта дэвідзецца рабіць па візе. Але, вядома, мару, каб сітуацыя ў гэтым плане некалькі змянілася. У лепшы бок.

Хоць, у прынцыпе, я і ў Мінску шмат працавала і добра зарабляла, у мяне было значна больш, чым сярэдняя зарплата па краіне. Але я тут ужо дзесяць гадоў і выдатна разумею, што вяртацца назад і нешта рабіць у Беларусі — гэта наогул не варыянт.

Цяпер не зазіраю далёка наперад і не думаю пра тое, дзе я буду ў 50 гадоў. Мне сёння добра тут, і я жыву там, дзе камфортна. Ну, і тым больш ехаць у сённяшнюю Беларусь не хочацца зусім. Гэта нават страшна. І хутчэй трэба думаць не пра вяртанне, а пра тое, як перацягнуць сюды сваіх родных, каб я за іх не баялася.

А наогул ідэальны варыянт — калі ў чалавека два розныя месцы жыхарства ў розных краінах і ў розных кліматычных паясах. Калі непрыемную зіму з маразамі, бездаражжу і брудам можна правесці пад цёплым сонейкам на берэзе акіяна.

Ведаеш, з часам становішся вельмі мабільным і табе ўжо не складае цяжкасці кудысьці сарвацца. Я ў Амерыцы пераязджала раз дзесяць, і мне зусім не складана весці такі лад жыцця. Сёння тут, а заўтра там. Гэта тваё жыццё, твае эмоцыі і ўражанні. Твой рытм.

Напэўна, мяне будзе цяжка зразумець тым, хто ўсё жыццё жыве ў адным месцы, ходзіць на адну і тую ж працу, дзесяцігоддзямі вядзе дома размовы пра адных і тых жа начальнікаў, якія нічога не разумеюць, але і пры ўсім пры гэтым больш за ўсё баяцца нешта ў сваім жыцці памяняць.

Але я не буду іх асуджаць, тых людзей, якім няма куды дзецца, якім трэба некалькі падладжвацца. Я часта пра іх думаю, і мне шкада, што так адбываецца, што наша краіна не дае чалавеку дастаткова магчымасцей добра зарабляць. І сапраўды, многія, асабліва ў правінцыі, працуюць за зусім невялікія грошы. Гэта вельмі сумна. Гэта прыбівае чалавека, таму што грошы ўсё ж такі робяць цябе свабодным і ты сам можаш будаваць уласнае жыццё так, як лічыш патрэбным.

Я вельмі люблю беларусаў і стараюся дапамагаць сваёй краіне так, як магу. І я вельмі за яе хвалюся. Але ўпэўненая ў тым, што ўсё будзе добра, проста трэба перажыць гэты цяжкі перыяд.

— Але як жа гэта зрабіць, калі з экрану беларускіх тэлеканалаў ўвесь час паўтараюць, што амерыканцы не супакояцца, пакуль у нас не будзе так, як ім трэба.

— Старая гісторыя... Сапраўды ёсць людзі, як правіла, сталага ўзросту, якія шчыра лічаць, што кожны амерыканец прачынаецца толькі з адной думкай: як там усё памяняць у Беларусі.

Я, вядома, не буду казаць пра тое, што далёка не кожны амерыканец наогул ведае назву

нашай краіны і ўжо тым больш, дзе яна знаходзіцца. Тут усе жывуць сваім унутраным жыццём і значна больш заклапочаныя вынікамі ўласных прэзідэнцкіх выбараў.

Яны праходзілі ва ўпартаў барацьбе, і ўся краіна літаральна падзялілася на два лагеры: адны былі за Трампа, іншыя — за Байдэна. Эмоцыі бурлілі, і я нават была рада, што не магла галасаваць — хай самі разбіраюцца з тым, што ў іх адбываецца. Але я за мір ва ўсім свеце і лічу, што ўсе праблемы павінны вырашацца выключна мірным шляхам. У Амерыцы так і адбылося, спадзяюся, гэтак жа будзе і ў нас.

І я б многае аддала, каб гэта здарылася як мага хутчэй.

Алімпіяда. Адваротны адлік

Колькі нашых будзе ў Токіа? Падлік не абнадзейвае

Рыгор ТРАФІМЕНКАЎ

Алімпійскія гульні набліжаюцца. Асобныя галасы, у тым ліку набліжаныя да японскіх улад, яшчэ сцвярджаюць, быццам яны не адбудуцца ў Токіа праз пандэмію. Але вельмі вялікія сродкі ўжо выдаткаваны на правядзенне маштабнага форуму, таму перашкодзіць могуць толькі зусім надзвычайныя абставіны. Ва ўсялякім выпадку, каляндар кваліфікацыйных спаборніцтваў не змяняецца, і ў 2021-м ні адно з іх не было адменена.

Дзмітрый Асанаў: біў, б'е і будзе біць

падрабязнасці. Негледзячы на тое, што ў мужчын зараз сфарміравалася таленавітая каманда з трох-чатырох выхаванцаў, якія маглі б змагацца нават за п'едэстал, трэба памятаць пра пакаранне з боку Міжнароднай федэрацыі (IWF). Згодна з ім, краіна, на працягу папярэдніх трох цыклаў абвінавачаная ў трох ці болей выпадках ста-ноўчых допінг-проб, мае права разлічваць толькі на дзве пун-цёўкі — адну мужчынскую і адну жаночую.

Негатыўная дынаміка назіраецца і ў акадэмічным веславанні. Пра яго месяц таму таксама ішла гаворка. Прынамсі, мы пакідалі шанец, што хтосьці з беларускіх экіпажаў на фінальнай кваліфікацыйнай рэгаце сенсацыйным чынам забяспечыць сабе пропуск на Алімпіяду. Аднак не: зборная засталася на тых жа пазіцыях. Такім чынам, з ліцэнзіямі ўсяго дзве лодкі — двойкі парныя у мужчын і жанчын: Сяргей Валадзько і Зміцер Фурман ды Алена Фурман з Настассяй Янінай.

Хто і на што будзе прэтэндаваць з баксёраў у Токіа, няма ніякай яснасці, бо асноўны, ён жа, фактычна, адзіны для прадстаўнікоў Старога свету, старт яшчэ наперадзе. Нагадаем, што з-за канфлікту з АІВА МАК цалкам узяў адбор на Гульні пад свой кантроль. Так, для кожнага кантынента прадугледжаны ўласны турнір. Што датычыцца нашага, ён запланаваны на 4-8 чэрвеня ў Парыжы. У залежнасці ад вагавай катэгорыі разыгрываюцца ад шасці да васьмі пунцёвак.

У Рыа-2016 былі трое нашых баксёраў. Колькі сёлета? Калі заяўка не зменшыцца, гэта будзе грандыёзным поспехам, таму што дасягненні на працягу цыкла робяць рэальным суіскальнікам ліцэнзіі аднаго Дзмітрыя Асанава — чэмпіёна Еўрапейскіх гульняў-2019 у Мінску і падпісанта адкрытага ліста супраць гвалту і за новыя выбары.

Пра плаванне апошнім часам у СМІ ідзе гаворка ў пазітыўным кантэксце. З лепшага боку рас-

Ілля Шымановіч: стабільнасць — прыкмета браса

крыўся Ілля Шымановіч, які на розных дыстанцыях брасам — не мае розніцы, 50-метровы басейн ці 25-метровы, — усталяваў шэраг нацыянальных рэкордаў. На доўгі час, як дэманструе практыка 2019-2021 гадоў, яны ў летапісах не застануцца: сам жа Ілля здольны паляпшаць секунды. Ды што там мацнейшы ў Беларусі, калі на «сотцы» ўсё тым жа брасам Шымановіч нават перапісаў сусветны арыенцір. Адзінае, што тэарэтычна можа перашкодзіць яго медальнаму выступу, — дэбют на асноўным старце чатырохгоддзя.

Дарэчы, ідэнтычная гісторыя ў таленавітай Анастасіі Шкурдай, якая яшчэ да паўналецця на дыстанцыі 100 метраў батэрфляем плыла на ўзроўні фінальнай алімпійскай васьмёркі. Працягваем спіс Мікітам Цмыгам, Аксанаі Дземідавай і Алінай Змушко — і робім выснову: заўзець будзем за пяцёрых чалавек. Гэта менш, чым у Рыа-2016, куды патрапілі шасцёра беларусаў, а Герасіменя там выйграла бронзу.

Канешне, крок назад зробіць і скакуны на батuce. Аднак папрокаў яны вартыя на парадак меншых, чым іншыя атлеты. Зрэшты, пра ўсё па парадку. На першыя планеты ў апошнія гады разыгрываюцца медалі ў камандных спаборніцтвах, але гэтая дысцыпліна пакуль не ўключана ў праграму Гульняў. Таму ўсё па-ранейшаму: кожная зборная мае права дэлегаваць на

Гульні па два чалавекі ў мужчын і жанчын. І вось тут у трэнерскага корпуса, што тычыцца хлопцаў, прыемныя клопаты. Бо Іван Літвіновіч як срэбраны прызёр чэмпіянату свету гарантаваў сабе ўдзел у Токіа-2021, а Уладзіслаў Ганчароў і Алег Рабцаў, зразумела, скарыстаюцца іншым кірункам — паводле рэйтынгу.

На жаль, правілы аднолькавыя нават для тых каманд, дзе ёсць чэмпіён папярэдняй Алімпіяды, а значыць, камусьці з моцных атлетаў давядзецца застацца дома.

Цяпер пра жанчын. У Рыа-2016 іх было дзве. Цяпер не будзе ні адной. Лідар Ана Ганчарова у кастрычніку мінулага года нарадзіла двойню і зараз займаецца гадаваннем дачок. Ну а Марыя Махарынская задачу не вырашыла.

Агульнае «батутнае» рэзюмэ: дзве ліцэнзіі — супраць трох пяць год таму.

У спартыўнай гімнастыцы Беларусь утрымала ранейшыя пазіцыі: два запрашэнні на Алімпіяду, як і ў 2016-м. Як бы там ні было, а паставіць гэта ў заслугу ўсё роўна не павернецца яны. Д'ябал крыецца ў дэталю. А яны такія, што з першых суверэнных Гульняў колькасць беларусаў няўхільна скарачалася. Таму і хваліць агулам каманду няма за што. Прынамсі, персанальна Андрэя Ліхавіцкага і Настассю Алістратаву — можна. Яны заваявалі ліцэнзіі. Праўда, павінна

здарыцца нешта фантастычнае, каб на якім-небудзь са спартаўці адзін, ці другая выйшлі ў фінал, інакш кажучы — у васьмёрку мацнейшых.

А вось у дачыненні да раварыстаў на шашы ніякая крытыка не стане недарэчнай. Таму што адступ зроблены сур'ёзны. Другі раз у гісторыі незалежнай будзе ўсяго двое спартсменаў. Відавочна, гэта будзе Аляксандр Рабушэнка. Пасля таго, як сышлі ветэраны — Васіль Кірыенка, Канстанцін Сіўцоў і Яўген Гутаровіч, — а таксама нечакана ў даволі маладым, 27-гадовым, узросце развітаўся з велагонкамі Ілля Кашавы, альтэрнатывы Рабушэнку няма. Яго намаганні падчас стартаў 2019-2020 гадоў не хапіла, каб Беларусь змагла адправіць Аляксандру на дапамогу кагосьці яшчэ. Што да жанчын, то і тут ніхто не саставіць канкурэнцыю Алёне Амялюсік.

Беспрэцэдэнтна невялікае прадстаўніцтва чакае нас і ў кулявой стральбе — двое атлетаў. Іх імёны вядомыя, бо кваліфікацыйны адрэзак ужо скончыўся. У выніку дачка алімпійскага чэмпіёна Лондана-2012 Сяргея Мартынава Марыя і Юрый Шчэрбацэвіч — так выглядае заяўка нашых «снайпераў» на будучыя Гульні. Ці ёсць шансы на медалі? Так. Напэўна, у Мартынавай не-благія, але суперніцтва судноснага класу ў пневматычнай вінтоўцы з трох становішчаў дастаткова.

Толькі час адкажа на пытанне, колькі суайчыннікаў у дзюдо на момант закрыцця алімпійскага кваліфікацыйнага рэйтынгу будуць знаходзіцца ў зоне, дастатковай для ўдзелу з Токіа-2021. І час гэты набліжаецца — засталася чакаць да сярэдзіны чэрвеня. Марына Слуцкая, Дзмітрый Мінькоў і Мікіта Свірыд — іх шансы найлепшыя. Калі хаця б трое акажуцца з білетамі, антырэкорд Рыа-2016 з двума атлетаў можна будзе забыць. А пакуль — невядома.

У завяршэнне, насуперак вялізнай заўзятарскай цікавасці, — распове пра лёгкую атлетыку. Усё таму, што яна пакуль прыносіць найбольш адмоўныя ўражанні. Панікаваць, безумоўна, заўчасна, аднак і тут усё ідзе да антырэкордаў.

Лічым тых, хто забяспечыў сабе пунцёўку ў Токіа: Крысціна Цімановіч, Дар'я Барысевіч, Эльвіра Герман, Аліна Талай, Дзмітрый Дзюбін, Вольга Мазуронак, Ніна Савіна, Вікторыя Рашчупкіна, Ганна Церлюкевіч, Максім Недасекаў, Яўген Багучкі, Глеб Дудараў, Аляксей Каткавец, Віялета Скварцова, Карына Дземідзік, Ірына Жук, Алёна Дубіцкая, Ганна Малышчык, Настасся Маслава і Таццяна Халадовіч. Сумарна — дваццаць. Амаль на палову менш, чым у Рыа, дзе было 36! Магчымасці для астатніх яшчэ ёсць, але засталася няшмат часу.

Будзе лепш, чым ўчора?

Цяпер пра пазітыўныя тэндэнцыі. І тут першым чынам патрэбна распавесці пра веславанне на байдарках ды каное.

Наша прадстаўніцтва на Гульнях у параўнанні з Рыа-2016 тут не магло скараціцца, здаецца, ніяк. Па аб'ектыўных прычынах, якія былі звязаныя з Міжнароднай федэрацыяй каноэ (ICF) напярэдадні той Алімпіяды. Тады, нагадаем, выкарыстаўшы інфармацыю французскага часопіса «Le Monde» і праваахоўных органаў гэтай краіны, ICF пазбавіла пучэвак на Гульні ўсю мужчынскую палову каманды. Дакладней, нават не палову, а большую частку, бо на той момант зборная Уладзіміра Шантаровіча рыхтавалася да паездкі цераз Атлантыку сямю экіпажамі, чатыры з якіх складаліся з мужчын.

Безумоўна, наш НАК звярнуўся да Спартыўнага арбітражнага суда Лазаны (CAS), дзе, урэшце, аднавіў добрае імя — усе абвінавачанні ў выкарыстанні мельдонія былі зняты. Але адбылося гэта ўжо пасля спаборніцтваў на бразільскім канале.

То-бок, калі ў Рыа-2016 удзельнічалі толькі тры беларускія лодкі, зараз мы разлічваем на цэлых сем: пяць жаночых і дзве мужчынскія. Сэнс удакладняць прозвішчы пакуль адсутнічае. Усе ліцэнзіі, згодна з рэгламентам, не імяныя, а ўнутраная канкурэнцыя ў некаторых дысцыплінах даволі жорстка. Вольга Клімава, Каміла Бобр, Надзея Макарачанка? А можа, на кагосьці іншага будзе разлік у каноэ-двойцы? Вольга Худзенка ці Марына Літвінчук будуць выглядаць лепей на трэніроўках, каб сесці ў байдарку-адзіночку?..

Тое ж самае справядліва адзначыць у дачыненні да сучаснага пяцібор'я. У тым сэнсе, што максімальная квота ў жанчын у кішэні ёсць. Іншае пытанне, хто ў вырашальны момант скарыстаецца даверам: Настасся Прасянцева, Вольга Сілкава ці Ірына Прасянцева.

Цікавы нюанс: дзве першыя падпісалі праўладнае пісьмо спартсменаў, тады як апошняя наадварот салідарызавалася з той групой атлетаў і супрацоўнікаў галіны, якія выступілі

п'едэстал этапаў Кубка свету ў сёлетнім сезоне месца Палазкова ў фінальным рэйтынгу адпавядае, так бы мовіць, алімпійскай зоне. Як вынік — сумарна тры вакансіі.

Падобна да веславання на байдарках і каноэ, трэнерскаму штабу ў вольнай, грэка-рымскай і жаночай барацьбе яшчэ трэба будзе зрабіць цяжкі выбар. Адбор на Гульні ўжо скончаны — колькасць ліцэнзій ні пры якіх абставінах не зменіцца. Іх восем. Апошні кваліфікацыйны старт завяршыўся ў Сафіі на пазамінулым тыдні.

Існавала верагоднасць, што заяўка беларусаў павялічыцца, але... На адказны турнір не трапіў Георгій Чугашвілі (да 130 кілаграмаў). Перад паездкай ён зрабіў тэст на каронавірус, які аказаўся станоўчым. У выніку зборная па барацьбе засталася з ранейшым багажом.

Варта прывесці дысцыпліны, дзе будуць выступаць грамадзяне Беларусі. Наўмысна карыстаем такой фармулёўкай, бо тут — менавіта ў мужчын — не зарастае натуралізацыйны шлях з усходу. Напрыклад, падзякаваць за ліцэнзію ў «вольнікаў» у катэгорыі да 74 кг неабходна Магамедхабібу Кадзімагамедаву. Апроч яго, барцы гэтага стылю таксама будуць прадстаўлены ў вагах да 86, 97 і 125 кілаграмаў. «Грэка-рымлянін» адзін — да 87 кг.

Дзяўчат — тры: да 53, 57 і 76 кг. Канчаткова высветліцца склад у чэрвені. Час падкрэсліць, што пяць гадоў таму ў нас барцы аналагічна зарабілі восем квіткоў. Больш за тое, прынеслі тры медалі — трэцюю частку ад усіх. Таму і спадзяванні адпаведныя.

Далей — пра мастацкую гімнастыку. На мінулых Гульнях Беларусь амаль заўсёды карысталася шанцамі на максімальнае прадстаўніцтва. Токіа-2021 не будзе выключэннем. Туды, канешне, паляціць жаночая каманда «групавічак», у якой не было ніякіх цяжкасцей з кваліфікацыяй. Акрамя іх рыхтуюцца да выступу у асабістым мнагабор'і Анастасія Салас і Кацярына Галкіна.

Несумненна, з кожным годам змагацца за ўзнагароды тут усё больш складана. Калі раней кіраваў балам толькі расіянікі, то цяпер шэраг краін зрабілі акцэнт на развіцці мастацкай гімнастыкі: Японія, ЗША, Ізраіль. Карацей, спадзявацца на подыум, грунтуючыся на выніках чэмпіянатаў Еўропы і свету падчас бегучага цыкла, наўрад ці можна. Ты не менш, тры ліцэнзіі маюцца.

У адрозненне ад шашэйных раварыстаў, гоншчыкі-трэкавікі аказаліся ў кампаніі выдатнікаў. Мабыць, сказана гучна, але ўсё ж рух наперад назіраецца. Расшыфруем. У Рыа-2016 удзельнічала ў адзіноце Таццяна Шаракова. 36-гадовая ўраджэнка Оршы, якой, дарэчы, якраз за дзень да выступу ў Токіа, 31 ліпеня, споўніцца 37, рыхтуецца да старту і зараз. Ужо, мабыць, без усялякіх надзей на ўзнагароду, але ж факт застаецца фактам.

Як і тое, што набылі ліцэнзію і мужчыны. Раман Цішкоў і Яўген Каралёк — два прэтэндэнты на тое, каб пазмагацца ў омніуме — так званым веламнагабор'і на трэку, што складаецца з

Эльвіра Герман: бяжы, бяжы, дзяўчына...

Таццяна Шаракова: калі ўдзел, ужо як перамога

чатырох дысцыплін. Першаму, універсалу, яно падыходзіць лепш, другі — двухразовы чэмпіён свету ў скрэтчы (неалімпійскай дысцыпліне). Хутка стане вядома, на каго ўскладуць адказнасць. Зараз жа падводзім рысу: наогул беларусаў будзе двое.

Напрыканцы 2000-х гадоў конны спорт фігураваў у крыху пацешных публікацыях, дзе прыгадваўся вялізныя сродкі, якія выдаткоўваліся на гэты від спорту. Калі паўстае пытанне, што б выключыць з праграмы Алімпіяды, менавіта ён мноствам заўятараў называецца ў першую чаргу. Але ж да сёння коннікі застаюцца ў трэндзе. І, здаецца, гэта як бальзам на душу чыноўнікам з Міністэрства спорту, улюбёная справа якіх — лічыць і ганарыцца колькасцю медалёў на заштатных спаборніцтвах. А такіх было даволі. Вынік: трое — Аляксандр Зелянок, Аляксандр Фамінаў і Ана Карасева — збіраюць валізікі ў сталіцу Японіі.

Таццяна Драздоўская і Арцём Джавадаў — амаль што відавочныя прэтэндэнты на алімпійскі Токіа ў парусным спорце. Столькі ж, двое атлетаў, было ў беларускай дэлегацыі і на мінулых Гульнях. Гаворка пра наградны не ідзе, але факт удзелу

сыдзе за камлімент, улічваючы, што глыбокіх традыцый у нас тут няма. Да таго ж, двое ўдзельнікаў — гэта паўтарэнне максімуму ліцэнзій пасля набывання суверэнітэту.

Плюсавую адзнаку мы павінны паставіць і спартсменам у стральбе з лука. Так, у Рыа лятаў адзінока Антон Прылепаў, зараз мэту адбору вырашыла тройка дзяўчат. Карына Казлоўская, Карына Дзёмінская і Ганна Марусава пазмагаюцца як за медалі ў камандзе, так і ў індывідуальным заліку.

Дамогя ўдзему і беларускі тэніс. Згодна з кваліфікацыйным рэгламентам, трапляюць на Гульні тыя, хто на другі тыдзень чэрвеня знаходзіцца ў топ-56 сусветнага табеля ВТА ці АТП. Лёгка зрабіць выснову: гэта дзве дзяўчыны — Арына Сабаленка і Вікторыя Азаранка. Больш за тое, Арына займае трэцюю пазіцыю ў парным рэйтынгу, дзе першыя дзесяць дзяўчат могуць прыцягнуць да ўдзелу ў тандэме любую з суайчынніц. Гэта не абавязкова павінна быць Азаранка, якая вышэй за астатніх беларусак ў пары. Больш за тое, існуе варыянт, пры якім сама Вікторыя здолее сфармаваць пару — і тады ў дзюх лепшых тэнісістак краіны будзе канкурэнцыя — за тое, каб

пераканаць выступіць з сабою Лідзію Марозаву, бо Аляксандра Сасновіч і Вера Лапка не вельмі апошнім часам ураджаюць.

Што датычыцца мужчын, то маленечкая верагоднасць на удзел Ягора Герасімава і Іллі Івашка яшчэ застаецца. Але пасля «Ралан Гарос», які стартуе 30 мая, ім патрэбна дастаткова скокнуць наверх. Ягор — 78-я ракетка свету, Ілля — 93-я.

Ізноў менш

Уважлівы чытач, напэўна, адзначыць: колькасць відаў, дзе мы падаём так званы сігнал SOS, натуральна, больш. Аналагічная карціна складваецца, калі падлічым усё, што зараз ёсць у беларускай кішэні. У такім разе на алімпійскі борт трапяць 87 спартсменаў — значна менш, чым было ў «антырэкордным» на той час Рыа (123).

Лёгка растлумачыць: упершыню з 2004 года мы будзем пазбаўлены магчымасці назіраць за якой-небудзь гульнявой камандай. У Пекіне-2008 і Рыа-2016 былі дзяўчаты-баскетбалісткі, у Лондане-2012 — мужчыны-футбалісты.

І апошняе: нават калі ўсе атлеты лягуць касцямі, пазбегчы мінімальнага складу дэлегацыі будзе амаль немагчыма.

Калі мы падлічым усё, што зараз ёсць у беларускай кішэні, на алімпійскі борт трапяць 87 спартсменаў — значна менш, чым было ў «антырэкордным» на той час Рыа (123)

супраць гвалту з боку дзяржавы і за перагляд вынікаў прэзідэнцкай выбарчай кампаніі. Вельмі інтрыгуе, хто з дзяўчат застаецца тут трэцім лішнім. На сённяшні момант спартыўны ўзровень кожнай прыкладна роўны.

А вось альтэрнатывы Іллі Палазкову няма. Між іншым, ён канчаткова не забяспечыў сабе алімпійскага білет, аднак амаль напэўна не апынецца па-за запаветным спісам. Дзякуючы неаднаразовым трапленням на

Народная воля: як заўзятары

Аляксей АСАНОВІЧ

Красавік-2021 яшчэ доўга будзе успамінаць і гульцы, і функцыянеры, і фанаты. Ніколі дагэтуль еўрапейскі футбол не быў так блізка да грандыёзнага расколу, які мог поўнасьцю змяніць спартыўны ландшафт кантынента.

48 гадзін мы жылі на адной планеце з Суперлігай — супертурнірам, у якім суперклубы будзе біцца з суперклубамі за супергрошы. «Праект стагоддзя» праіснаваў два неверагодна турбулентныя дні, уздыбіў хіба што ўсіх, хто хоць нейкім бокам цікавіцца відам, і быў адпраўлены туды, адкуль прыйшоў, — у зону сухой тэорыі.

Инсургенты

Кароткі змест гэтых неверагодных сутак. 18 красавіка дваццаць топ-клубаў Еўропы: англійскія «Манчэстэр Юнайтэд», «Ліверпуль», «Манчэстэр Сіці», «Арсенал», «Чэлсі» і «Тотэнхэм»; іспанскія «Рэал» (Мадрыд), «Барселона» і «Атлетыка» (Мадрыд); італьянскія «Ювентус», «Мілан», і «Інтер», — абвясцілі аб стварэнні новага турніра пад назвай «Еўрапейская Суперліга».

Стваральнікі распавялі: усяго ў лізе прымуць удзел 20 каманд. 15 з іх будзе гуляць там незалежна ад выніку, яшчэ пяць — мяняцца кожны сезон (механізм гэтай ратацыі так і застаўся таемным). Фармат — дзве групы па 10 каманд, гуляюць дома і ў гасцях (18 гарантаных матчаў супраць 10 у новай Лізе чэмпіёнаў і 6 — у цяперашняй), потым — чвэрцьфінал, куды трапляюць па тры лепшыя дружныя групы, а таксама пераможцы асобнага плэй-оф для чацвёртай і пятай каманд. Накаўт-раўнд — па звычайнай сістэме «дома — у гасцях», а потым — фінальны матч. Планавалася па тым жа ўзоры запусціць і жаночую суперлігу. Потым — пасля таго, як «узляціць» мужчынская.

Амерыканскі банк «JPMorgan» пагадзіўся пазычыць праекту 3,25 мільярд еўра для ўдзельнікаў (якія, аднак, нельга траціць на трансферы). Арганізатары пачалі перамовы з «Amazon», «Facebook», «Disney» і «Sky», каб прадаць тэлеправа за 4 мільярд еўра ў год (прыкладна ўдвая больш, чым зараз у Лізе чэмпіёнаў). Паводле інфармацыі «Corriere dello Sport», якую потым абверг «Reuters», міжнародны стрымінг-сервіс DAZN ужо быў гатовы плаціць турніру 3,5 мільярд еўра, але дакладна наконце перамоў так ніхто і не выказаўся.

Пры гэтым «інсургенты» пакідалі за сабой магчымасць працягваць гуляць у сваіх чэмпіянатах. Пад мацнейшым прэсам з-за Суперлігі заставаліся УЕФА і яе флагманскія клубны турнір — Ліга чэмпіёнаў.

Суперліга-2021: народ супраць!

Андрэа Аньелі і Аляксандар Чэферын: кум з кумам не сыйшліся

Галоўнымі ініцыятарамі праекта выступілі прэзідэнт мадрыдскага «Рэала» Фларэнціна Перэс і яго калега з турынскага «Ювентуса» Андрэа Аньелі. Апошні, паводле слоў прэзідэнта УЕФА славецца Аляксандара Чэферына, даўно веў дваіную гульню: нягледзячы на пастаянныя пытанні ад Чэферына, ён шмат разоў казаў таму, што ніякага праекта Суперлігі няма. Пры гэтым славецца — хросны бацька дачкі Аньелі...

Акрамя таго, за Суперлігу вельмі «тапіў» гендырэктар «Манчэстэр Юнайтэд» Эд Вудвард. Усе тры былі віднымі прадстаўнікамі сваіх клубаў у «Асацыяцыі еўрапейскіх клубаў» (ЕСА) — Аньелі нават з'яўляўся прэзідэнтам арганізацыі. Але ў гадзіну «S» яны разам выйшлі з яе, і надзвычайны сход ЕСА па востра паўсталым пытанні Суперлігі веў віцэ-прэзідэнт асацыяцыі Эдвін ван дэр Сар з галандскага «Аякса».

Амстэрдамцы ад удзелу ў Суперлізе адмовіліся (хаця дакладна нават невядома, ці

запашалі іх змоўшчыкі). Таксама ўзялі самаадвод яшчэ два еўрапейскія топ-клубы — мюнхенская «Баварыя» і французскія «Пары Сэн-Жэрмен». Яны канцэпцыі не ацанілі, а немцы нават адказалі Перэсу і кампаніі: «Калі хочаце больш грошай, лепш вядзіце справы, а не спрабуйце перавярнуць еўрапейскі футбол».

УЕФА контратакуе і выйграе

Выбух бомбы, узарванай Перэсам і Аньелі, за лічаныя гадзіны абудзіў усю футбольную Еўропу. Чэферын з роднай Любляны на машыне паехаў у Ньён, па дарозе падымаючы па трывозе папалчнікаў. Імгненна сярод іх з'явіліся кіраўнікі ліг, дзе гуляюць «раскольнікі» — і італьянская серыя «А», і іспанская «Ла Ліга», і англійская прэмьер-ліга адзіным фронтам выступілі супраць Суперлігі і паабяцалі выключыць клубы-ўдзельнікі з нацыянальных першынстваў.

УЕФА сіметрычна заявіў, што ў еўракубах іх таксама чакаць не будзе, а футбалісты, якія прадстаўляюць «інсургентаў», не змогуць гуляць за свае нацыянальныя зборныя у спаборніцтвах пад эгідай УЕФА. Трансферы ў стан суперклубаў будзе забаронены, з бягучага розыгрыша Лігі чэмпіёнаў тых, хто там застаўся (а гэта на той момант «Манчэстэр Сіці», «Рэал» і «Чэлсі») выпруць без матчаў, а на іх месца ў паўфіналах згуляюць тыя, хто прайграў ім у чвэрцьфінале...

Абурыліся палітыкі (сам брытанскі прэм'ер Борыс Джонсан жорстка асудзіў Суперлігу ў пошуках спосабаў спадабання электратату). Абурыліся трэнеры (рулявы «Ліверпуля» Юрген Клоп запатрабаваў сустрэчы з клубным кіраўніцтвам, каб усё ім выказаць). Абурыліся гульцы (якія хацелі выйграць Лігу чэмпіёнаў, а не нейкую абстрактную Суперлігу). Усе 55 федэрацый-чальцоў УЕФА на Кангрэсе выказаліся супраць...

Накат на «наватараў» пайшоў такога маштабу, што яшчэ на 24 гадзіны клубы Суперлігі замерлі. За гэты час на варотах стадыёна «Энфілд Роўд» у Ліверпулі павесілі банэры «R.I.P.», фанаты ў сацсетках і каментарыях у СМІ раўнялі ідэолагаў праекта з зямлёй, пагражаючы перастаць наведваць гульні і нават падпісвацца на ТБ-каналы, якія будзе трансляваць Суперлігу.

Потым падаспела дапамога з ФІФА. Спачатку Міжнародная федэрацыя футбола зрабіла кароценькую заяву, але потым кіраўнік Джанні Інфантайна адназначна заявіў: «Суперліга працуе на развал сусветнага футбола, мы цалкам за УЕФА».

Бадай, самы моцны перформанс выдалі фанаты «Чэлсі». Лонданцам не пашанцавала 20 красавіка гуляць дома на «Стэмфард Брыдж» з «Брайтан энд Хоўв Элбіан», і іх заўзятары (вядомыя суворым норавам) арганізавалі шматлікую дэманстрацыю. Каб утаймаваць фанаў, на вуліцу прыйшлося выйсці легендзе клуба — экс-галкіперу Пятру Чэху.

Менавіта англічане першымі здалі назад. «Арсенал», «Тотэнхэм», «Чэлсі», «Ліверпуль» пачалі абвясчаць выхад з Суперлігі і нават прасіць прабачэння ў сваіх заўзятараў... Народнае абурэнне хутка патушыла вогнішча рэформ.

Горкі Перэс

Зразумела, што праект у тэорыі быў не настолькі дрэнны, наколькі аб ім пісалі і думалі фанаты. Ліга чэмпіёнаў ужо даўно крочыць у бок умоўнага супертурніра, але са значна меншай хуткасцю. «Маладое пакаленне заўзятараў ўжо не можа вытрымаць цэлы матч, ім патрэбна сапраўднае відовішча, і пустыя гульні іх не зацікавяць, мы канкуруем з «Netflix»...» — гэта паспеў сказаць Фларэнціна Перэс перад тым, як фанаты пачалі свістаць на ўвесь інтэрнэт.

Зразумела, УЕФА — не добрыя самарыцянне, якія проста жадаюць дыстыляванай дэмакратыі. З кожным годам не тое, што выйграць — трапіць у групавы этап ЛЧ становіцца ўсё цяжэй і цяжэй. Восем разоў шэсць гадоў, як туды ў апошні раз пралез, напрыклад, барысаўскі БАТЭ — і больш сур'ёзных шанцаў для беларускіх клубаў нябачна. Бліжэй за ўсё тыя ж «жоўта-блакітныя» былі да «групы» у 2018-м — і там двойчы прайгралі моцнаму ПСВ: дастойна дома, балюча ў Эйнховене.

Зразумела, што падрыхтаваліся «раскольнікі» кепска: у кішэні ў Перэса не было ні падпісанага ТБ-кантракта, ні нават вуснай дамовы. Пры тым, што «стацыянарных» чальцоў аб'яцалі 15, па факце іх перад абвясчэннем знайшлося толькі 12. Яны стараліся паспець перад кангрэсам УЕФА, на якім агучылі ўмовы новай Лігі чэмпіёнаў на сезон 2024/25. Пачатак Суперлігі абазначылі даволі цьмяна — «як будзе магчымасць».

Зразумела, што галоўная мэта Суперлігі — атрыманне супердаходаў, каб закрыць суперпазыкі і далей плаціць суперзарплаты зоркам.

Але самая вялікая выснова, якую можна зрабіць з «двухдзённай вайны» УЕФА і Суперлігі: улада ў еўрапейскім футболе ўсё ж такі знаходзіцца ў руках заўзятараў. Гэтага самага умоўнага калектыўнага «народа», якому ёсць справа да таго, што зробіць з іх любімым відам спорту. І нават лабавае сутыкненне з усімі грашыма свету скончылася на карысць людзей са звычайнымі даходамі.

Фларэнціна Перэс можа шмат распаўядаць, што ён сапраўды ўратавальнік еўрапейскага футбола. Але яму не вераць. Дужа далёкі ён ад народа, якому прагне прадаць «найвялікшае

адмянілі Суперлігу

відовішча ў гісторыі сусветнага спорту».

Ці вераць фанаты УЕФА? На самой справе, яны проста выбіраюць меншую з двох скавпасцей. «УЕФА і ФІФА, не забывайце: калі Суперліга загіне, ВВІ — наш вораг нумар адзін у барацьбе з сучасным футболам», — гэта банэр фанатаў дацкага «Брондбю» на гульні супраць «Рандэрс» адразу пасля масавага сыходу англійскіх клубаў з мегапраекта.

«Усе жывёлы роўныя»

Чэферын і УЕФА маюць неадназначную рэпутацыю сярод фанатаў, але яны здолелі максімальна якасна згуляць адзіную казырную карту: футбол для ўсіх. Менавіта захаванне мары пра Лігу чэмпіёнаў для любога клуба, нават з Сан-Марына, Андоры і Мальты (не гаворачы ўжо пра Беларусь) — галоўнае адрозненне еўрапейскай футбольнай дэмакратыі ад закрытых ліг Паўночнай Амерыкі.

НХЛ, НБА, МЛБ, НФЛ, МЛС — на якія тры літары ні пойдзеш у ЗША і Канадзе, атрымаеш элітны клуб, трапіць куды можна толькі па спецапрашэнні і пры вышлце саліднага ўступнага ўзносу. Там прафесійны спорт зачынены на тры замкі для аматараў-энтузіястаў. І гэта ідэальны варыянт для ўладароў: умоўны «Бостан Рэд Сокс», як бы кепска ён ні згуляў у канкрэтным сезоне, не вылеціць з МЛБ у МЛБ-2. А у еўрапейскім футболе падзенні здараюцца феноменальныя. Успомніце хаця б знакамiты дакументальны серыял «Netflix» «Сандэрленд: пакулы не памру», які выдатна распаўядае гісторыю ператварэння каманды прэмьер-лігі ў каманду з трэцяга дывізіёна за два гады. Уявіце, як рухнула яе капіталізацыя.

І гэтае правіла працуе нават для «топаў»: выйшаў у Лігу чэмпіёнаў — грошы на стала. Не выйшаў — выбачайце. Вялікі «Мілан» за 10 год з караля каралёў стаў проста добрым клубам. «Ліверпуль», ззяўшы ў Лізе чэмпіёнаў два гады таму, у гэтым сезоне можа не трапіць нават у еўракубі ўвогуле. Вось яна, канкурэнцыя ў відзе спорту нумар адзін.

«Ліверпуль» і «Бостан Рэд Сокс» належаць адной і той жа амерыканскай установе. Якая, зразумела, хоча ўсё зрабіць куды прасцей. Дарэчы, амерыканцы валодаюць і «Манчэстэр Юнайтэд» з «Арсеналам». Яны хацелі закрыць клуб. Ім адказалі: «Не».

Ліга чэмпіёнаў, пры ўсёй яе дзікай камерцыялізацыі, якая пачалася ў пачатку стагоддзя, тым не менш, як у старыя-добрыя часы, па-ранейшаму пакідае вузенькі, але дзейны пралаз для ўсіх. Выглядае гэта так: уявім, што вы — сціпленая каманда з Сан-Марына «Трэ Фіоры». Вы выйграеце чэмпіянат сваёй краіны, перамагаеце ў паўфінале і фінале «прылімінарыз» ЛЧ, паступова адольваеце супернікаў у першым, другім, трэцім і раўндзе плэй-офф раундах кваліфікацыі, — і вось вы ўжо ў адным лёсаванні з самімі «Рэалам», «Ман Сіці» і «Баварыяй».

Так, зрабіць гэта на практыцы вельмі цяжка (нездарма гэта ўжо нейкі час не ўдаецца нават нашамат мацнейшаму беларускаму чэмпіёну). Але гэта дакладна пытанне перформансу на полі. Матч хатні, матч гасцявы, простая арыфметыка з большай каштоўнасцю выяздных галоў пры агульнай роўнасці, — ва ўсіх ёсць шанец.

Так, для гэтага ўлетку «Трэ Фіоры» давядзецца перамагчы пражскую «Славію», пірэйскі «Алімпіякос», швейцарскі «Янг Бойз» ці сербскую «Црвену Зvezду», але поле роўнае, мяч круглы — спрабуйце! І спробу адняць гэтую мару пра Лігу чэмпіёнаў еўрапейскае футбольнае кам'юніці не зразумела. Гульні з «Барселонай» і «Ліверпулем» па-ранейшаму лічацца «ўсіхнім» актывам, а не толькі «магутнай кучкай» топ-клубаў.

Але цікава іншае: як нейкае ўмоўнае «народнае абурэнне» можа пусціць з рэк такі праект? І вось тут мы падыходзім да галоўнага: дык у каго ў руках сапраўдная ўлада ў еўрапейскім футболе?

Голас кожнага

Вялікія клубы варочаюць сотнямі мільёнаў еўра, з'яўляюцца, па сваёй сутнасці, карпарацыямі і плацяць мільёны сваім гульцам. Але фінансуюцца яны, па факце, не столькі шэйхамі, колькі звычайнымі заўзятарамі. І гэта даволі няцяжка правесці. Дзе бярэ грошы ўмоўны «Чэлсі»? Не, зусім не з кішэні Рамана Абрамовіча — пасля таго, як УЕФА ўвёў жалезнае правіла фінансаванага «Фэйр Плэй», уладары клубаў не могуць проста ўпырскнуць на яго рахунак грошы. Клуб павінен акупацца ў сваёй дзейнасці.

Калі мы паглядзім на «нятрансферныя» даходы «Чэлсі», паводле даных апошняга выпуска «DeloitteMoneyLeague», то 44 працэнты прыходзяцца на тэлевізійныя выплаты — і гэта 208 з лішкам мільёнаў еўра. Спонсары даюць клубу 43 працэнты. Білеты, абанемнты, матчдэй — 13 працэнтаў.

Наступнае пытанне: адкуль у тэлебачання 208 мільёнаў

еўра? «Sky» у 2020-м атрымаў даход у 13,4 млрд. фунтаў (тобок 15,5 млрд. еўра). З іх толькі 1,4 млрд. фунтаў прыйшлося на рэкламу. Альвіная доля — 11 млрд. фунтаў — гэта падпіска глядачоў на каналы. Гаспадаркі плацяць у тым ліку і за футбол — і кормяць і Мэсі, і Раналду, і Пэпа Гвардыёлу, і Мо Салаха. У «Sky» 12,7 мільёнаў падпісчыкаў — яны галасуюць фунтам.

Спонсарскія грошы клуб атрымлівае не таму, што ён па змоўчанні «вялікі». За гэтыя грошы ён прадае рэкламадаўцам доступ да сваёй фан-базы. Калі фан-база адварочваецца ад клуба, прадаваць становіцца няма чаго.

Матчдэй — гэта зразумела: білеты, абанемнты, шалікі, бургеры, майкі купляюць заўзятары. Так, нейкая частка гэтага струменя даходоў — карпаратыўныя лоджы. Але і там сядзець не вельмі цікава, калі на трыбунах галяк. Заўзятары ствараюць атмасферу, каштоўнасць якой мы так добра зразумелі ў пандэмію.

Калі заўзятары пакінуць трыбуны, выключачь тэлевізары і прынцыпова не стануць набываць тавары і паслугі, якія прасоўваюцца пры ўдзеле суперклубаў, апошнія рэальна могуць аказацца ў становішчы куды горшым, чым ўмоўны «Трэ Фіоры» — у іх жа яшчэ і пазыкі ў банках на сотні мільёнаў.

Хваля абурэння, якая паднялася ў Англіі, была сапраўды дзвятым валам для Суперлігі. Амаль усе адразу палезлі ў каменты пад артыкуламі аб праекце: Фэйсбук, Твітар, Інстаграм, — і ў максімальна жорсткай форме пачалі абвешчаць ультыматумы.

Адна за галоўных памылак «раскольнікаў»: ідэалагічную працу з насельніцтвам яны правалілі. Здаецца, зусім не надалі ёй увагі. Дый што казаць, калі яны не папярэдзілі пра ідэю стагоддзя нават уласных гульцоў і трэнераў? А тыя — хто ад чыстага сэрца, хто завалены скаргамі падпісчыкаў — даволі гучна і амаль імгненна выракліся ўсіх суперліг.

Што рабіць клубам, калі іх кроў — заўзятары — адмаўляюцца ад іх з-за адной спробы

адкалоцца ад еўрапейскай футбольнай сям'і?

«Апошнія дні паказалі нам яшчэ раз, наколькі глыбокія пачуцці маюць да гэтага вялікага клуба і нашай вялікай гульні заўзятары па ўсім свеце. Нам не трэба напамінаць аб гэтым, але рэакцыя фанатаў у апошнія дні дала нам больш часу для разважанняў і глыбокіх думак. Мы ніколі не хацелі выклікаць такі адказ. Калі нам прыйшло запрашэнне ўступіць у Суперлігу, мы не хацелі, каб «Арсенал» адстаў ад суперклубаў, і жадалі толькі абараніць клуб і яго будучыню. Паслухаўшы вас і больш шырокае футбольнае кам'юніці за апошнія дні, мы выходзім з Суперлігі. Мы зрабілі памылку і просім за яе прабачэння. Мы ведаем, што, каб вярнуць вашу веру ў нас, спатрэбіцца час, але мы хочам растлумачыць, што рашэнне стаць часткай Суперлігі было прынята з-за нашага жадання абараніць «Арсенал», клуб, які вы любіце, і падтрымаць гульнію, якую вы любіце, праз большую салідарнасць і фінансавую стабільнасць. Стабільнасць вельмі важная, каб наша гульня квітнела, і мы працягнем барацьбу за бяспеку, якая неабходна футболу, каб ісці наперад. Сістэму трэба рамантаваць. Мы павінны працаваць разам, каб абараніць будучыню гульні, і выкарыстоўваць тую сілу, якая прымушае нас ускоскваць на ногі з нашых месцаў на стадыёне. Напрыканцы, мы ведаем, што ўсё гэта было вельмі цяжка на фінішы вельмі складанага сезона для ўсіх нас. Наша мэта — заўсёды прымаць правільныя рашэнні для гэтага вялікага клуба, абараняць яго будучыню і ісці наперад. Мы прынялі няправільнае рашэнне, і поўнасцю прымаем гэта. Мы вас пачулі», — такім пакаляльным рэлізам савет дырэктараў «Арсенала» выбачаўся перад заўзятарамі. Мільянеры — перад звычайнымі хлопцамі з сектараў і лонданскіх двараў.

Рэвалюцыя працягваецца?

Гэта мяккі варыянт прымірэння з заўзятарамі.

«Манчэстэр Юнайтэд» адчуў ўсю моц народнага гневу, калі ўжо закрыў пытанне з Суперлігай. Перад дэрбі з «Ліверпулем», запланаваным на 2 мая, фанаты «Юнайтэд» масава праніклі на стадыён «Олд Траффард» і зладзілі пратэст супраць амерыканскіх уладароў — сям'і Глэйзераў.

Глэйзеры даўно выклікалі ў заўзятараў пэўную алергію, і, здаецца, Суперліга стала калі не апошняй, то перадапошняй кропляй. Амерыканцы, напэўна, цяпер падумаюць аб продажы клуба... І зноў ім даводзіцца слухаць фанатаў!

Шмат кажуць пра тое, што зараз топ-клубы — ужо не лалкальныя, а глабальныя з'явы. Што за клуб цяпер заўзеюць ва ўсім свеце, і што, калі нават цэлы горад Манчэстэр адвернецца ад «Юнайтэд» і «Сіці», заўсёды ёсць прыхільнікі ў Кітаі, Інданэзіі, Аўстраліі і ЗША — усе тыя, каго сапраўдныя фанаты клічуць «пластыкавымі».

Але не трэба забываць пра важную дэталю. За тэлеправы толькі з Англіі Прэм'ер-ліга атрымлівае больш, чым ад астатняга свету, разам узятага. Мала проста любіць клуб — трэба быць плацежаздольным.

Такім чынам, у еўрапейскім футболе мы ўбачылі выдатны прыклад дэмакратыі. Той, хто плаціць, хай толькі 30 фунтаў у месяц, узяў голас — і перамог неперажоўных: алігархаў, прэзідэнтаў, мільярдэраў.

Нават калі ты па-маршакоўскі валодаеш заводамі, газетамі, параходамі і футбольнымі клубамі, ты не можаш проста «абвясціць». Табе давядзецца дамаўляцца — і не столькі з сябрамі-алігархамі, колькі з заўзятарамі. І проста сказаць «так футболу будзе лепш» і «гэта будзе самы відовішчны турнір у галактыцы» не пракаціць. Трэба праводзіць сапраўдную кампанію, пераконваць, размаўляць, шукаць папалчнікаў.

Дарэчы, тое самае датычыцца і УЕФА. Калі зусім цынічна, то на гэты раз папулізм Еўрапейскага футбольнага саюза аказаўся нашмат больш прывабным для умоўнага футбольнага «народа», чым папулізм Фларэнціна Перэса і Андрэа Аньелі.

Праз пару дзён пасля таго, як лопнула Суперліга, УЕФА выкаціў фармат новай Лігі чэмпіёнаў. Яе пашырылі да 36 каманд (было 32), прычым дадатковае месца атрымае хтосьці са «шляху чэмпіёнаў». То-бок простыя смяротныя нахшталь пераможцы беларускага першынства. Так, разам з гэтым дадатковае месца атрымала трэцяя каманда з пятай асацыяцыі ў рэйтынгу каэфіцыентаў УЕФА. І яшчэ два — каманды з найвялікшымі клубнымі каэфіцыентамі, якія фінішавалі па-за Лігай чэмпіёнаў, але ў зоне іншых еўракубкаў. То-бок гістарычна моцныя, але якія зараз не ззяюць.

УЕФА таксама элітызуе Лігу. Але робіць гэта з той хуткасцю, якую большасць заўзятараў успрымае нармальна. Суперлізе да гэтага разу вельмі далёка.

Суперліга-2021: паліцыя з народам

Футбол. Ліга чэмпіёнаў

Англійскі футбол ужо перамог. Ці справіцца «Манчэстэр Сіці»?

Кірыл ІВАНЧУК

Фінал Лігі чэмпіёнаў намечаны на 29 мая, а пераможца ўжо вядомы — гэта англійскі футбол, які дзевяць папярэдніх гадоў з быў самым багатым, але не самым паспяховым.

У Еўропе панавалі іспанцы: «Рэал» і «Барса» — у Лізе чэмпіёнаў, «Севілья» — у Лізе Еўропы, «Атлетыка» — і там, і там... Брытанцы ж, заўсёды знаходзячыся дзесьці непадалёк, адчувалі жудасны дэфіцыт вялікіх перамог.

Браць свае яны навучыліся зусім нядаўна, вынік — другі англійскі фінал ЛЧ за тры гады. Прычым склад удзельнікаў абнавіўся на сто адсоткаў, што лішні раз падкрэсліла амаль бяздонны патэнцыял Прэм'ер-лігі: у 2019-м трафей разыгралі «Ліверпуль» і «Тотэнхэм», а ў 2021-м за яго паспрачаюцца «Манчэстэр Сіці» і «Чэлсі».

Хто б ні перамог, Англія абміне Іспанію ў табліцы каэфіцыентаў УЕФА і афіцыйна стане галоўнай футбольнай сілай сучаснасці.

І толькі ў Манчэстэры і Лондане пра гэтую знамянальную падзею думаюць хіба што мімаходзь. Занадта шмат ператрывалі абодва фіналісты на шляху да вырашальнага матча, каб задавальвацца толькі нацыянальнымі інтарэсамі.

Манчэстэр

Выйграць Лігу чэмпіёнаў — дзельца клопатнае і няхуткае. Практыка паказвае, што нельга проста ўліць у клуб вар'яцкія грошы і тут жа атрымаць аддачу на еўраарэне. «Галактыкас» з Рналда, Зіданам, Фігу, Бэххэмам, Раберта Карласам, Раулем так і застаўся без трафея. «Чэлсі» выйграў англійскую прэм'ер-лігу на другі год пасля прыходу Рамана Абрамовіча, а поспеху ў Лізе чэмпіёнаў чакаў дзевяць гадоў. Пакуль каманда паабцясалася, узмужнела, разабралася, што па чым... І тое не абыйшлося без дзікага рыпення і шанцавання ў паўфінале з «Барселонай» і серыі пенальці з «Баварыяй» у тытульным паядынку.

«Манчэстэр Сіці» дабраўся да фіналу ЛЧ праз трынаццаць гадоў, як у клуб пачаў укладвацца Шэйх Мансур. За гэты час «гараджане» пяць разоў становіліся чэмпіёнамі Англіі, узялі два Кубкі Англіі і пяць Кубкаў англійскай лігі, выдаткавалі на трансферы каля двух мільярдаў еўра... І тройчы дабраліся толькі да чвэрцьфіналу Лігі чэмпіёнаў.

Каб паскорыць працэс эвалюцыі з супербагатага клуба ў проста суперклуб, пяць гадоў таму Мансур запрасіў у «Манчэстэр», мабыць, самага ідэйнага трэнера Еўропы — Хасепа Гвардыёлу. З двух вышэйзгаданых мільярдаў палова прыйшлася якраз на эру іспанца. Уладальнікі без размоў

«Манчэстэр Сіці»: галоўны матч за трынаццаць гадоў

куплялі тых, на каго рулявы паказваў пальцам. Стоўнз за 56 мільёнаў еўра, Ляпорт за 65, Марээ за 68, Родры за 70, Рубен Дыяш за 68 — самыя дарагія пакупкі «Ман Сіці» за кожны год, што Гвардыёла правёў у клубе. Што характэрна, амаль усе гучныя набыцці прыйшліся да двара: трэнер сапраўды старанна адбіраў менавіта тых, хто падыходзіў пад яго сістэму.

Узамен Гвардыёла прывіў камандзе ўнікальны стыль і зрабіў яе, у некаторым родзе, наймацнейшай у свеце. Калі б нашумелы і раптоўна спачылы праект Суперлігі ўсё-ткі атрымалася рэалізаваць, мабыць, менавіта ў «Манчэстэр Сіці» былі б самыя высокія шанцы яго выйграць.

Гвардыёла ўсю кар'еру будзе грунтоўна каманды, якія бліскуча паказваюць сябе на дыстанцыі: што «Барселона», што «Баварыя», што «Манчэстэр Сіці». Непрыемныя нечаканасці заўсёды чакалі іспанца менавіта на кароткатэрміновых адрэзках, калі вынік трэба было выдаць у адным-двух матчах без права на рэванш. Якраз фармат плэй-оф Лігі чэмпіёнаў, якую Гвардыёла не выйграваў ужо дзевяць гадоў.

Так што для трэнера гэты май — велізарны шанец даказаць, што галоўны клубны еўратрафей падуладны яму не толькі тады, калі ў камандзе сабраныя Мэсі, Хаві і Іньеста. Бо незразумела, колькі чакаць наступнага... Тым больш, у гэтым плэй-оф «Ман Сіці» як мінімум двойчы даказаў, што пасталеў і навучыўся выбірацца са складаных сітуацый. У першым матчы з «ПСЖ» «манчэстэрцы» амаль гадзіну знаходзіліся ў становішчы даганялых, а ў другой сустрэчы з дортмундскай «Барусіяй» прапусцілі першымі і аказаліся на мяжы вылету на звычайнай стадыі чвэрцьфіналу. Абудва паядынкі завяршыліся стылёвым ваявымі перамогамі «гараджан».

Што яшчэ важней, гэты фінал — шанец не толькі для Гвардыёлы, але і для каманды, дзе няма гульцоў, якія насыціліся перамогамі ў Лізе чэмпіёнаў. Геніяльны дэ Брэйнэ — без трафея, Серхіа Агуэра — без трафея, Стэрлінг — без трафея, Бернарду Сілва — без трафея, Эдэрсан —

Хасеп Гвардыёла: час прыйшоў

без трафея... У галовах гэтых хлопцаў, у адрозненне ад тых жа баварцаў, дакладна не сядзіць думка пра зробленую справу, прытупляючы інстынкты. Напружанне настолькі вялізнае, што украінец Зінчанка гатовы быў парваць супернікаў на шматкі — літаральна — падчас матча з «ПСЖ», а пасля фінальнага свістка абмяк і заплакаў. Без яго «асіста» ў першай гульні, без яго натхнёнага рыўка, які абумовіў гол, другі паўфінал з парызжанамі мог бы скласціся зусім па-іншаму...

«Манчэстэр Сіці» ішоў да гэтага фіналу трынаццаць гадоў, Гвардыёла — дзевяць, лідары каманды — усю кар'еру. Набліжаецца ці прыгожая гісторыя, ці вялікая драма.

«Манчэстэр Сіці»: шлях да фіналу

Групавы раўнд
«Порту» — 3:1, 0:0
«Алімпіякас» — 3:0, 1:0
«Марсэль» — 3:0, 3:0
Плэй-оф
«Барусія» Мёнхенгладбах — 2:0, 2:0
«Барусія» Дортмунд — 2:1, 2:1
«ПСЖ» — 2:1, 2:0

Лондан

Яшчэ зімой ніхто і ламанага гроша не паставіў бы на «Чэлсі» ні ў адным турніры. Дзевятае месца ў чэмпіянаце, бягучая гульня, даражэзны Вернер, які не апраўдвае надзей, Фрэнк Лэмпард, які імкліва губляў кіраванне камандай... З групы Лігі чэмпіёнаў «сінія» выйшлі з

уклучыўся ў барацьбу за медалі, а ў Лізе чэмпіёнаў надзіва лёгка расправіўся з «Атлетыка». Затым з «Порту». Затым — з «Рэалам». Феномен «Чэлсі» пачалі разбіраць сур'ёзна, успомнілі, што Тухель — вялікі майстар кубкавых супрацьстаянняў і падрыхтоўкі да канкрэтнага суперніка.

У рэшце рэшт, нездарма гэты фінал для немца другі запар. У мінулым годзе ён упэўнена ішоў да мэты з «ПСЖ», пакуль не сутыкнуўся з найлепшай камандай свету на той момант — «Баварыяй». У гэты раз яго чакае падобнае выпрабаванне: наўрад ці проста зараза на планеце ёсць хтосьці больш магутны, чым «Манчэстэр Сіці». Толькі ў распараджэнні немца больш няма зорак калібру Мбапэ і Нэймара. З іншага боку, Тухель ужо некалькі разоў даказаў, што ўмее выціскаць вынік з калектываў любога ўзроўню зорнасці, а Мбапэ і Неймар не выратавалі «ПСЖ» ад вылету ў паўфінале.

І яшчэ адзін нюанс: з апошніх двух двубояў з Гвардыёлам пераможцам выходзіў менавіта Тухель. У красавіку лонданцы выбілі «Сіці» з Кубка Англіі, а ў маі адтэрмінавалі іх чэмпіёнства, перамогшы на чужой тэрыторыі — 2:1. Праўда, да гэтай сустрэчы ўжо было вядома, што супернікам трэба будзе згуляць у фінале Лігі чэмпіёнаў, з-за чаго абодва трэнеры ўключылі рэжым паддаўкоў. І той, і іншы выставілі неаптымальныя склады, а таксама збераглі тактычныя напрацоўкі, зрабіўшы стаўку на даволі прамалінейны футбол. Так што ні пра якую «рэпетыцыю фіналу» і гаворкі не ішло. Аднак у асобных матчах каманду Гвардыёлы, пэўна, можна паставіць у тупік. Клоп займаецца гэтым ужо шмат гадоў, Тухель таксама майстар на падобныя фокусы.

Акрамя таго, «Чэлсі» не абцяжарвае такі ціск, як суперніка. «Манчэстэр Сіці» знаходзіцца на парозе, за якім спаўняецца мара ўсяго жыцця, ад яго чакаюць перага ў гісторыі ЛЧ-трафея. А «сінія», выраставаўшы сезон, які каціўся ў памыйнае вядро, ўжо і так адчуваюць сябе героямі — незалежна ад таго, што будзе ў канцы. У гэтым плане бягучы год вельмі нагадвае 2012-ы. Тады ў Лондане не заладзілася ў Вілаша-Боаша, партугальца знялі пасярод сезона, ад безвыходнасці паставілі малавпытнага Дзі Матэа, а той узяў ды і выпакутаваў адзіную пакуль для «Чэлсі» Лігу чэмпіёнаў! Па дарозе паваліліся і Мэсі ў росквіце, і Робен з Рыберы.

29 траўня «Чэлсі» выйдзе на поле без залішніх думак. Здарыцца прыгожая гісторыя ці, у горшым выпадку, нічога страшнага.

«Чэлсі»: шлях да фіналу

Групавы раўнд
«Севілья» — 0:0, 4:0
«Краснадар» — 4:0, 1:1
«Рэн» — 3:0, 2:1
Плэй-оф
«Атлетыка» Мадрыд — 1:0, 2:0
«Порту» — 2:0, 0:1
«Рэал» Мадрыд — 1:1, 2:0

«Ахоўнага татэма» не аказалася ні ў каго, за месца на полі пайшла барацьба. Усё гэта выклікала неадкладны эффект: у чэмпіянаце «Чэлсі» падняўся з таблічных безданяў і нават